Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 126 (10:122). ● 1991 йил 3 июль ● чоршанба ● Баҳоси 8 тийин.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги

Вазирлар Маҳкамасининг қарори

ЯНГИ ВА ҚАЙТА ИШЛАНГАН МЕВА-САБЗАВОТ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ЖУМҲУРИЯТДАН ЧЕТГА ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

Мавжуд мева-сабзавот маҳсулотларидан оқилона фойдаланиш, колхозлар, совхозлар, бошқа қишлоқ хўжалиги ва тайёрлов ташкилотларининг зарур воситалари ҳамда ресурсларга бўлган биринчи навбатдаги эҳтиёжларини қондириш, етиштирилган ҳосилни сотишда шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига ёрдам бериш ва жумҳурият ички истеъмол бозорини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Белгилансинки, узум, янги ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларини жумҳуриятлараро битимлар бўйича Умумиттифоқ фондига етказиб бериш асосан жумҳурият корхоналари, хўжаликлари ва аҳолиси учун танқис бўлган озиқ-овқат, халқ истеъмоли моллари, ишлаб чиқариш-техника маҳсулотларига алмаштириш шартларидаги шартномалар бўйича амалга оширилади.

Умумиттифоқ фонди ҳисобига махсус истеъмолчиларга етказиб бериладиган мева-сабзавот маҳсулотлари, шунингдек эрта пишар мавсумида тез сотишни талаб қиладиган эртаги карам ва полиз маҳсулотлари (тарвузлар)нинг бир қисми бундан мустаснодир.

2. «Узплодоовощвинпром» концерни, «Узкоопзаготторг» бирлашмаси, Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети бир ой муддат ичида маҳсулотларни олувчилар билан илгари тузилган, моллар ва моддий ресурсларни муқобил етказиб бериш кўзда тутилмаган шартномаларни қайта кўриб чиқсинлар, бунда четга чиқариладиган маҳсулотларга алмаштирилган зарур товарлар, биринчи навбатда, озиқ-овқат маҳсулотлари жумҳуриятга келтирилишини таъминлашни назарда тутсинлар.

3. 1-банднинг биринчи хатбошида кўзда тутилган узум ва янги маҳсулотларни четга чиқариш учун колхозларга, совхозларга, корхоналарга, тайёрлов ва бошқа ташкилотларга рухсатнома Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг («Ташгорагропром» хўжаликлари учун) махсус комиссиялари томонидан берилади. Рухсатнома «Узплодоовощвинпром» ва «Узкоопзаготторг»нинг вилоят бўлинмаларида рўйхатдан ўтказилади.

Бунда маҳсулотларни четга чиқариш учун рухсатнома уларни жумҳурият фондига етказиб беришнинг тасдиқланган ҳажмлари, яъни етиштириш ҳажмларининг камида 60 фоизи албатта бажарилган тақдирда берилади.

Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар. ижроия комитетига Умумиттифоқ фондига маҳсулот етказиб бериш ва жумҳуриятлараро битимлар бўйича маҳсулот етказиб бериш қандай бажарилаётганини назорат қилиш юклатилсин, бунда ушбу ҳолатда маҳсулотларни сотиш шартномавий (эркин) нархлар бўйича амалга оширилиши назарда тутилсин.

Қуритилган сабзавотлар, кишмиш ва майиз, мева-сабзавот консервалари, жумладан, помидор шарбати ва винобоп маҳсулотлари (Умумиттифоқ фондига ва жумҳуриятлараро битимлар бўйича етказиб беришдан ташқари) четга чиқариш учун рухсатнома фақат Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги жумҳурият комиссияси томонидан ва айирбошлаш бўйича иқтисодий жиҳатдан фойдали шартномалар мавжуд бўлгандагина берилади.

4. 1991 йил 1 июлидан бошлаб кооперативлар, ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгалари, бошқа ташкилотлар ва фуқаролар жумҳуриятдан четга чиқарадиган узум, янги, қуритилган ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларига бож жорий этилсин.

Белгилаб қўйилсинки, бож Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 5 апрелдаги 89-сон қарорига мувофиқ мева-сабзавот маҳсулотлари учун белгиланган ўртача энг юқори шартномавий нархларга нисбатан фоиз ҳисобида олинади.

Бож миқдори иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Аниқлаб қўйилсинки, мазкур банднинг биринчи хатбошида кўрсатилган узум, янги, қуритилган ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларини четга чиқариш учун район ижроия комитетининг (Тошкент, Нукус шаҳарларида ва вилоят марказларида шаҳар ижроия комитетининг) комиссиялари томонидан бериладиган рухсатнома ва бож тўланганлиги ҳақидаги ҳужжат кооперативлар учун банк хизмат кўрсатувчи бўлимининг тўлов ҳужжати; ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликлар ва бошқа фуқаролар учун жамғарма банкининг квитанцияси асос бўлиб ҳисобланади.

5. Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитети бир ҳафта муддат ичида жумҳуриятдан четга чиқариладиган мева-сабзавот маҳсулотлари ҳажми тўғрисида натура ва қиймат тарзидаги статистик ҳисоботни ишлаб чиқсин ва жорий этсин.

Белгилансинки, мева-сабзавот маҳсулотларини жумҳуриятдан четга чиқариш тўғрисидаги йиғма ҳисоботлар белгиланган шаклларда ва муддатларда статистика идораларига:

кооперативларга Ўзбекистон Деҳқончилик-саноат банки ва Ўзбекистон Саноат қурилиши банкининг уларга хизмат кўрсатувчи бўлимлари томонидан;

фуқароларга Ўзбекистон жамғармалар банкининг бўлимлари томонидан тақдим этилади.

6. Ўзбекистон ССР Молия вазирлиги бир ҳафта муддат ичида мева-сабзавот маҳсулотларини жумҳуриятдан четга чиқариш бўйича божларни ҳисоблаб чиқиш ва тўлаш тартибини солиқ идораларига маълум қилсин ҳамда даромадлар бўйича ҳисоботларга тегишли ўзгаришлар киритсин, бунда божнинг Қорақалпоғистон МССР, вилоятлар ва Тошкент шаҳар бюджетларига ўтказилишини назарда тутсин.

7. Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси, Ўзбекистон Фуқаро авиацияси бошқармаси, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти вазирлиги мева-сабзавот маҳсулотларини жумҳуриятдан четга чиқариш учун колхозларга, совхозларга, тайёрлов ташкилотларига, кооперативларга, ижарачиларга, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига ва бошқа фуқароларга транспорт воситалари беришда мазкур қарорнинг 3- ва 4-бандларига қатъий амал қилсинлар.

8. Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги мева-сабзавот маҳсулотларини транспортнинг барча турларида жумҳуриятдан четга чиқаришнинг ушбу қарор билан белгиланган тартибини таъминлаш устидан узлуксиз назорат ўрнатсин.

Рухсатнома ва солиқни тўлаганлик ҳақидаги квитанция бўлмаган тақдирда мева-сабзавот маҳсулотларини четга чиқариш тақиқланади, улар эгасига қайтарилади ёки унинг розилиги билан шартномавий нархларда «Узкоопзаготторг»нинг тайёрлов ташкилотлари томонидан қабул қилиб олинади.

9. Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, район ижроия комитетлари ва Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги идоралари мева-сабзавот маҳсулотларининг жумҳуриятда қаршиликсиз ташилишини ва Тошкент шаҳрига етказиб берилишини таъминласинлар.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

КООПЕРАТИВЛАР, ИЖАРАЧИЛАР, ШАХСИЙ ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИКЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ, БОШҚА ТАШКИЛОТЛАР ВА ФУҚАРОЛАР ТОМОНИДАН ЖУМҲУРИЯТДАН ЧЕТГА ЧИҚАРИЛАДИГАН УЗУМ, ЯНГИ, ҚУРИТИЛГАН ВА ҚАЙТА ИШЛАНГАН МЕВА-САБЗАВОТЛАРГА СОЛИНАДИГАН БОЖ СТАВКАЛАРИ

(1991 йил 1 июлдан жорий қилинади)

даврлар	божнинг ўртача энг юқори шартномавий нархга нисбатан фоиз ҳисобидаги ставкалар
I давр — январь-апрель	60
II давр — май-июнь	30
III давр — июль-сентябрь	20
IV давр—октябрь-декабрь	30

Эслатма: божнинг кўрсатилган ставкалари 5 тоннагача бўлган маҳсулотни бир галги четга чиқаришда белгиланади; маҳсулот миқдори 5,1 дан 10 тоннагача бўлганда бож ставкалари 1,5 баравар, 10 тоннадан кўп бўлганда 2 баравар ошади.

«ОГОНЁК» МЕВАЗОРЛАРИДА

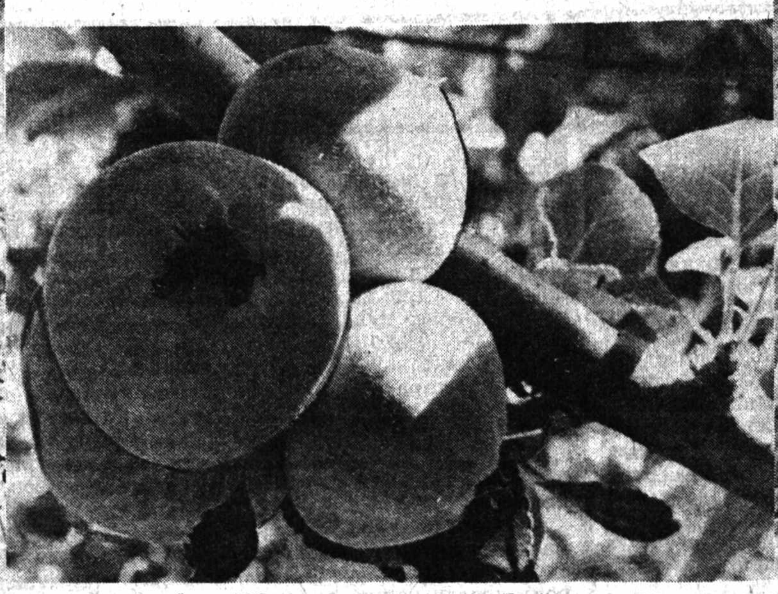

● Қуёш тафти ва ёз чилласининг шарофати туфайли пишиқчиликка етиб келдик. Боғбонларнинг юмуши кўпайди. Ғалаба районидаги «Огонёк» совхози ишчилари 420 гектар майдондаги боғда етиштирилган олма, олхўри ҳосилини йиғиштириб олмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: совхоз ишчилари В. Руденко (чапда) ва Д. Тешабоевалар. (ўнгда).

Суратказ В. ХАРИТОНОВ.

ҚУРИЛИШ САНОАТИНИНГ БАЙРОҚДОРИ

Жумҳуриятимиз пойтахтининг йўлдош шаҳарлари ичида Бекобод ҳам ўз мавқеига эгадир. Кўпинча уни металлурглар, энергетиклар ва бинокорлик материаллари саноати шаҳри деб бежиз айтишмайди. Ҳақиқатан ҳам шаҳар иқтисодиёти қиёфасини белгиловчи тармоқлар шулардир. Биринчи ўринга бинокорлик материаллари саноатини қўйса бўлади. Аввало шаҳар шу соҳа бўйича вилоятимиз регионларида етакчи ўринни эгаллади, бу ерда тўнғич тармоқ сифатида вужудга келди ва ўтган давр мобайнида узлуксиз ривожланиб борди.

Тарихдан маълумки, Бекобод ноҳияси қадим замонлардан бери деҳқонларни ўзига ром қилиб келарди. Асрлар давомида қақраб ётган бу ерларга сув чиқариш билан боғ-роғлар, чексиз экинзорлар яратиш мумкин эди. Лекин бу орзу Улуғ Октябрь инқилобига қадар рўёбга чиқмади. Тўғри, аср бошида бу цемент заводи барпо этиш ва шу асосда оби-ҳаёт шохобчалари қуриб, сув чиқаришга киришилган ҳам эди. Лекин бу иш қисқа вақт ичида тўхтаб қолди. Бу цемент корхонасини қуришга бўлган биринчи уринишлиги билан ҳам диққатга сазовордир.

Фақат Совет ҳокимияти йилларида бу тарихий ишга қўл урилди. Владимир Ильич Лениннинг 1919 йил 17 майдаги декрети бунга асос бўлди. Шунга мувофиқ Туркистонда ирригация ишларини амалга ошириш учун 50 миллион сўм ажратилди. Бу маблағнинг бир қисмини, юқорида айтганимиздек, инқилобдан анча илгари бунёд этила бошланган цемент заводи қурилишини охиригача етказишга сарфлаш назарда тутилган эди.

Фуқаролар уруши ва чет эл босқинчилиги шароитида уни барпо этиш ишларини тез тугаллашнинг имкони бўлмади. У фақатгина 1926 йилнинг ёзида ишга туширилди ва цемент бера бошлади. Ўша вақтда бу жуда катта тарихий воқеа бўлган эди, десак муболаға қилмаган бўламиз. Шу корхона маҳсулоти Мирзачўлни ўзлаштириш ва деҳқончилик йирик марказига айлантириш учун, уни гуллаб-яшнаётган воҳага айлантириш учун умумхалқ курашида жуда асқотди.

Шундан бери мана олтмиш беш йил ўтибди. Кўҳна тарих учун у денгиздан томчидай деган гап. Бироқ асрлар давомида қуш учса

БЕКОБОД ЦЕМЕНТ КОМБИНАТИ ЎЗИНИНГ ДАСТЛАБКИ МАҲСУЛОТИНИ БЕРГАНИГА 65 ЙИЛ БЎЛДИ

қаноти, инсон юрса оёғи куйдиган қадимий чўлнинг бугунги гулистонлиги, унинг бағрида барпо этилган шаҳарлар-у-қишлоқлар, пахтазору экинзорлар боғлару роғлар кўз олдинга келганида шу корхона, унинг кўп миллатли, байналмилал, меҳнатсевар жамоасининг ҳам бунда катта хизмати борлигини қалбдан ҳис этасан.

Корхона дастлаб узоқроқ жойлардан ташиб келтирилган хом ашё асосида цемент ишлаб чиқара бошлади. Кейинчалик мутахассисларнинг изланиши туфайли заводга яқинроқ жойда сифатли оҳак кони топилди. Қисқа муддатда уни қазиб чиқариш йўлга қўйилди. Бу жамоа ишини сезиларли даражада яхшилаш имконини берди. Бевосита Бекободда Фарҳод электр станцияси, Ўрта Осиёда ягона Ўзбекистон металлургия заводи, қатор саноат корхоналарини, уй-жойларни бунёд этиш юзасидан бошланган яратувчилик меҳнати қурилишининг асосий «нони» ҳисобланган цемент ишлаб чиқаришни ҳар томонлама кўпайтириш, сифатини яхшилашни тақозо этарди. Шунинг учун жамоа корхонани кенгайтириш, ишлаб чиқариш қувватларини ошириш, технология жараёнларини такомиллаштиришга қаратилган ташкилий-техникавий тадбирларни тинмай амалга ошириб борди.

Орадан ўттиз йил ўтгач асбоқувур заводи цемент заводига қўшилди ва у комбинатга айлантирилди. Бу вақтга келиб корхонада асосий маҳсулот цементдан ташқари шифер ишлаб чиқарилаётган эди. Комбинат маҳсулоти яна биттага кўпайганди. Унинг цементи билан жумҳуриятимиздагина эмас, ҳатто Ўрта Осиёда ўнлаб саноат корхоналари ва ирригация шохобчалари, сон-саноқсиз уй-жойлару маданий-маиший муассасалар ҳам қад кўтарди.

Ҳа, Бекобод цемент комбинати қурилиш материаллари саноатининг байроқдор корхонаси эканлигини тўла оқлаб келаяпти. У олтмиш беш йилдан бери хизматда, жамоаси бор маҳорати, тажрибасини сарфлаб, баҳодирона меҳнат қилаяпти, зиммасидаги катта, масъулиятли ва айни вақтда шарафли вазифасини сидқидилдан бажараяпти. Унинг меҳнат зафарлари салмоқли бўлаяпти. Иқтисодий танглик, бошбошдоқлик, таназзул вақтида ҳам бир маромда барқарор ишлаётган жамоалар сафида бормоқда. Бу эса жамоанинг етуклиги, аҳиллиги, ҳамфикрлигидан далолат беради.

Сўзи билан иши бир, самарали меҳнат қилаётган корхона жамоасини комбинатнинг 65 йиллиги билан қизғин табриклар эканмиз, цементчиларга она-Ватан равнақи, халқимиз фаровонлиги йўлидаги олижаноб меҳнатларига ютуқлар ёр бўлишини, ўзларига сиҳат-саломатлик ва бардамлик тилаймиз.

М. МИРҲАМИДОВ.

ФАХРИЙЛАРГА ЭЪТИБОР ҚОНИҚАРЛИМИ?

Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши доимий комиссияси ўзининг навбатдаги йиғилишини ўтказди. Унда «Тошкент паррандачилик фабрикаси, Бўка район «Ленинизм» жамоа хўжалиги маъмуриятлари ва жамоат ташкилотлари томонидан уруш ва меҳнат фахрийларига кўрсатилаётган ёрдам тўғрисида»ги масала кўрилди. Ушбу масала бўйича Бўка район «Ленинизм» жамоа хўжалиги раиси Боймурод Амиров, Тошкент паррандачилик фабрикаси касаба уюшмасининг раиси Тоҳир Дадажоновларнинг ҳисоботлари тингланди. Ҳисоботчилар комиссия аъзолари, йиғилиш қатнашчиларининг саволларига жавоб беришди. Уларнинг ҳисоботларидан ва доимий комиссия ўтказган текширувдан қуйидагилар маълум бўлди: «Ленинизм» жамоа хўжалигида фахрийларга буғдой, ун, гуруч, ёғ, хашак берилади. Бундан ташқари фахрийлар пенсияларига қўшимча пул ҳам оладилар. У 30—45 сўмни ташкил қилади. Бироқ бу ерда телефон ва ичимлик суви муаммо бўлиб турибди.

Тошкент паррандачилик фабрикасида эса фахрийларга ғамхўрлик қилишга етарли эътибор берилмаяпти. Йиғилиш қатнашчилари, хусусан, корхона директори А. В. Богриннинг масъулиятсизлигини, план кетидан қувиб, бошқа масалаларга эътиборсизлик билан қараётганини таъкидлаб ўтдилар. У шу кунги йиғилишга ҳам келмади.

Эшитилган ҳисоботлар бўйича комиссия аъзолари Т. Қозоқбоев, Р. Ҳамроевалар сўзга чиқиб фикр билдирдилар. Шундан сўнг халқ депутатлари вилоят Кенгаши қарор қабул қилди. Унда Тошкент паррандачилик фабрикаси иши қониқарли эмас деб топилгани кўрсатиб ўтилди. Комиссия аъзолари корхона директори А. Богрин район Кенгашида ҳисобот берсин деган фикрга бир овоздан қўшилишди. Бўка районидаги «Ленинизм» колхозида телефонлаштириш ишларини назорат қилиб бориш вилоят алоқа бўлими бошлиғи Маҳамаджон Содиқовга топширилди.

Доимий комиссия йиғилишида Халқ депутатлари вилоят Кенгашининг раиси С. Мамарасулов қатнашиб фахрийларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатишни яхшилаш билан боғлиқ бўлган масалаларга эътиборни жалб қилди. У фахрийлар, хусусан, Улуғ Ватан уруши фахрийлари йил сайин камайиб бораётганлиги, уларга доимо ғамхўрлик кўрсатиш, моддий ва маънавий жиҳатдан мададкор бўлиш заруратини алоҳида таъкидлади. Улар билан мунтазам равишда учрашиб туриш, ҳол-аҳволларидан, тирикчиликларидан хабардор бўлиш, хусусан уларнинг қадр-қимматини жойига қўйиб, ҳам моддий, ҳам маънавий ёрдам бериш хайрли ва савоб иш эканлигини унутмасликка даъват этди.

Ш. АБДУШОҲИДОВА.

Жигаристон:

ЯНА ИККИ УЙ ТАЙЁР!

Тошкент вилояти колхозлараро қурилиш тресті жамоаси янги Жигаристон қўрғонида 5 хонали яна иккита уйни қуриб битказдилар. Ишчи комиссияси аъзолари мазкур биноларда қурилиш-монтаж ишлари муддатидан анча илгари, шу билан бирга сифатли бажарилганлигини эътироф этдилар.

— Жигаристон бугунги кунда катта қурилиш майдонига айланди,— дейди «Ташоблколхозстрой» тресті бошқарувчисининг ўринбосари Озод Рустамбеков.— Бу ерда ўнга яқин қурилиш ташкилотларининг бинокорлари меҳнат қилишмоқда. Трестимизга қарашли 15-колхозлараро механизациялашган кўчма колонна 40-уйни биринчи бўлиб битказган эди. Мана, энди 5- ва 18-кўчма колонна бинокорлари 46- ва 47-уйларни қуриб битирдилар. Қолган 7 уйнинг ҳам томлари ёпилиб, пардоздан чиқарилди. Қурувчилар бу уйларни 15 июлгача эгаларига топшириш учун ҳаракат қилишяпти.

(ЎзТАГ мухбири).

180 СЎМДАН ҚЎШИМЧА

Ихтирочилар ва рационализатор Бутуниттифоқ жамияти Тошкент вилоят кенгаши хизмат кўрсатган ихтирочилар ва рационализаторлар пенсиясига 180 сўмдан қўшимча тўлади. Бу тадбир ихтирочилар ва рационализаторлар куни арафасида амалга оширилди. Хўжалик ҳисобига ўтилгач ушбу жамоат ташкилотининг бюджети кенгаш ҳузурида ташкил этилган кичик корхоналар фаолияти ҳамда ғояларни «сотиш» юзасидан воситачилик фаолияти ҳисобига барпо этилмоқда. Бу пул ихтирочилик ва рационализаторликни ривожлантириш учун, новаторларни ижтимоий ҳимоялаш учун сарфланмоқда.

(ЎзТАГ).

ҚАРОРГА ШАРҲ

Мева-сабзавот маҳсулотидан оқилона фойдаланиш ва жумҳуриятнинг истеъмол бозорини ҳимоя қилиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан узум, янги ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотини Ўзбекистон ССР-дан четга олиб кетиш тартиби жорий этилди.

Картошка, мева ва резавор мева, сабзавот ва узум, янги ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотлари эндиликда 1990 йилда амал қилган тақиқ ўрнига асосан озиқ-овқат, халқ истеъмоли моллари ва ишлаб чиқариш-техника маҳсулотларига алмаштириш шартларидаги шартномалар бўйича жумҳуриятдан четга чиқарилади. Бу тадбир жумҳурият колхозлари, совхозлари ва аҳолиси учун моллар ва озиқ-овқат маҳсулотлари танқислигини камайтириши лозим. Шу нарса диққатга сазоворки, етиштирилган маҳсулотнинг 40 фоиздан ортиқ бўлмаган ҳажми четга чиқарилишига йўл қўйилади, етказиб бериладиган маҳсулотга шартномавий (эркин) нархларда ҳақ тўланади, яъни жумҳуриятнинг ўзидаги истеъмолчиларни таъминлаш учун шарт-шароит яратилади.

Қарорда узум, янги мева-сабзавот маҳсулотини Умумиттифоқ фондига ҳамда жумҳуриятлараро битимларга биноан колхозлар, совхозлар, корхоналар, тайёрлов ташкилотлари ва бошқа ташкилотларга етказиб бериш учун рухсатномани Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг комиссиялари ана шу маҳсулотни республика фондига етказиб бериш, яъни маҳсулот етиштириш ҳажмларининг камида 60 фоизи албатта бажарилган тақдирда берилади.

Узум, қуритилган сабзавотлар, кишмиш ва майиз, мева-сабзавот консервалари, винобоп маҳсулотларни (Умумиттифоқ фондига ва жумҳуриятлараро битимлар бўйича етказиб беришдан ташқари) четга чиқариш учун рухсатнома фақат Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги комиссия томонидан маҳсулот алмаштириш учун иқтисодий жиҳатдан фойдали шартномалар мавжуд бўлгандагина берилади.

Бунда Қарақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети зиммасига хўжаликлар, корхоналар ва ташкилотлар умумиттифоқ фондига маҳсулот етказиб беришни ҳамда жумҳуриятлараро битимлар бўйича маҳсулот етказиб беришни қандай бажараётганликларини назорат қилиш вазифаси юклатилди.

Кейинги вақтда шахсий ёрдамчи хўжаликларни мустаҳкамлаш юзасидан катта-катта тадбирлар амалга оширилди, уларни ривожлантириш учун жамоат секторидан катта ҳажмдаги суғорма ерлар ажратилди. Мева-сабзавот маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш учун амалий имкониятлар вужудга келтирилди. Шахсий хўжаликлар етиштираётган маҳсулотнинг бир қисми албатта жумҳуриятдан ташқарига чиқарилади.

Қарорда бозор шароитида ҳудудлар фаолият кўрсатиши учун иқтисодий омиллар яратиш мақсадида кооперативлар, ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгалари ва бошқа фуқаролар шу йилнинг 1 июлидан бошлаб жумҳуриятдан четга чиқарадиган узум, янги, қуритилган ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларига бож солиниши белгилаб қўйилди.

Эндиликда кооперативлар, ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгалари ва бошқа фуқаролар узум, янги, қуритилган ва қайта ишланган сабзавот-мева маҳсулотларини четга олиб чиқишлари учун район ижроия комитетининг комиссиясидан, Тошкент, Нукус шаҳарларида ва вилоят марказларида шаҳар ижроия комитети комиссиясидан рухсатнома олишлари ва кооперативларга уларга хизмат кўрсатувчи банк бўлимлари, ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгалари ва фуқароларга жамғарма банкининг маҳаллий бўлимлари бож тўланганлиги тўғрисида берган ҳужжатларга эга бўлишлари керак.

Бунда юқорида айтиб ўтилган маҳсулотларга солинадиган бож миқдори йил даврларига кўра табақалаштириб: январь-апрель ойларида 60 фоиз, май-июнь ойларида 30 фоиз, июль-сентябрь ойларида 20 ва октябрь-декабрь ойларида 30 фоиз миқдорида белгиланди. Бу миқдор 1991 йилда жумҳурият ички бозорида сотиш учун тасдиқланган мева-сабзавот маҳсулотларига белгиланган ўртача энг юқори шартномавий нархларга нисбатан фоиз ҳисобида белгиланади. Ана шу бож миқдори 5 тоннагача бўлган маҳсулотни бир галги четга чиқаришда белгиланди, 5,1 тоннадан 10 тоннагача бўлган маҳсулот четга чиқарилганда бож миқдори 1,5 баравар, 10 тоннадан ортиқ бўлганда 2 баравар кўпаяди.

Бож олишдан тушган барча маблағ Қорақалпоғистон МССР, жумҳурият вилоятлари ва Тошкент шаҳри бюджетига ўтказилади. Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 5 апрелдаги 89-сон қарорига мувофиқ тасдиқланган ўртача энг юқори шартномавий нархлар ва йил даврларига қараб четга чиқариладиган мева-сабзавот маҳсулотларига солинадиган бож ставкалари жумҳурият тегишли банкларининг барча бўлимларига юборилди.

Юқорида айтиб ўтилган рухсатномалар ва бож тўлаганлик тўғрисидаги ҳужжатлар бўлмаса, маҳсулотни четга чиқариш тақиқланади, у эгасига қайтарилади ёки унинг розилиги билан шартномавий нархларда «Узкоопзаготторг»нинг тайёрлов ташкилотлари томонидан қабул қилиб олинади.

Вазирлар Маҳкамасининг қабул қилинган қарори бозор шароитида мева-сабзавот маҳсулотини четга чиқариш тартибга солинишини, жумҳуриятда мевачилик ва сабзавотчилик самарадорлигини оширишни таъминлаши зарур.

ЁШЛАРГА ИШОНИШ КЕРАК

ЯНГИЙЎЛ РАЙОН ПАРТИЯ ВА КОМСОМОЛ ҚЎМИТАЛАРИНИНГ ҚЎШМА ПЛЕНУМИДАН

АВВАЛО, Янгийўл районида бўлиб ўтган навбатдаги пленумнинг ўзига хослигини таъкидлаш керак. Сабаби, район партия қўмитасининг пленуми комсомол қўмитаси билан биргаликда ташкил этилганди. Кун тартибига киритилган масала ҳам муҳим эди.

Пленумда «Район партия ташкилотининг ёшлар билан ишлашни янада яхшилаш ва Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастурини амалга оширишда ёшларнинг фаоллигини кучайтириш бўйича вазифалари тўғрисида» маъруза қилган Янгийўл район партия қўмитаси биринчи котиби А. Юсупов ва шу масала бўйича қўшимча маъруза қилган район комсомол қўмитаси биринчи котиби Р. Қосимов ўз сўзида шундай фактларни келтирдики, бу ҳақиқатан ҳам юқоридаги масала ушбу пленумга вақтида қўйилганлигини исботлади.

Албатта, маърузаларда тилга олинган фактлар ва мулоҳазаларнинг барчасини келтириш қийин. Лекин уларнинг мағзи шундан иборат бўлдики, бугунги кунда партия ва комсомол ташкилотлари ўртасидаги ўзаро алоқа бир-биридан йироқлашди. Райондаги бир қатор корхона, ташкилот ва хўжаликларнинг партия ташкилотлари, раҳбарлари ёшлар билан ишлашга етарли эътибор бермай қўйдилар. Масалан, Калинин номли жамоа хўжалиги, «Октябрь» тажриба экспериментал заводи, 163-кўчма механизациялашган колонна, «Новомихайловка» давлат наслчилик заводи, Н. Ниёзов номли, «Партия XXI съезди», «СССР 60 йиллиги» жамоа хўжаликлари, Энгельс ва Навоий номли шўро хўжаликларида комсомол қўмиталари ва ёшларнинг меҳнат жамоалари олдида турган вазифаларни ҳал этишдаги мавқеи етарли баҳоланмаяпти.

Нега районда сўнгги пайтда комсомоллар, ёшлар билан ишлашга эътибор сусайди? Нега уларнинг имкониятларидан самарали фойдаланилмаяпти? Умуман, бугунги кунда комсомол ташкилотлари ва партия ташкилотлари ўртасидаги алоқани қандай ташкил этиш лозим? Пленумда ана шундай бир қатор саволлар ўртага ташланди ва унга жавоб топишга ҳаракат қилинди. Назаримда «Ленинизм» жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси, тажрибали партия ходими, етук раҳбар Юсуф Толиповнинг мулоҳазалари ана шу саволларга лўнда жавоб бўлди.

— Бунинг биринчи сабаби биз раҳбарлар ёшлардан четда юрамиз,— деди у.— Уларнинг гапларини, мулоҳазаларини қунт билан эшитмаймиз, талабини ўрганмаймиз. Шу тариқа уларнинг қўлидан нима ҳам келарди, дея хулоса чиқарамиз. Ваҳоланки, бунинг акси бўлмоғи лозим эмасми? Ахир, эртага ўрнимизга кимлар қолади, ана шу бугунги комсомол ва ёшлар. Шундай экан, уларга бўлган муносабатни тубдан ўзгартиришимиз керак. Хўжалигимизда партия қўмитаси ва комсомол қўмитаси ўртасидаги алоқани мустаҳкамлаб боряпмиз. Ўринбосар кадрлар тайёрлаш билан жиддий шуғулланмоқдамиз. Шахсан ўзим хўжалигимиз ёшлари билан бир неча маротаба мулоқотда бўлдим. Тарбияси издан чиққан йигитлар билан юзма-юз гаплашдим. Буни қарангки, уларнинг барчаси яхши натижа берди. Энди бир оддий нарса бор. Ҳозир бизнинг ёшимиздаги кишиларда ақл-идрок, мулоҳаза, фикр етарли. Лекин қувватимиз кам. Ёшларда эса аксинча, тажриба, чуқур мулоҳаза кам-у, қувват бор. Ана шу иккаловини бирлаштирсак, жуда катта куч бўлишини тасаввур қилинг-а!

Ҳа, Юсуф ака ҳақ гапни айтди. Бугунги кунда район аҳолисининг тўртдан бир қисмини 16—30 ёшли йигит ва қизлар ташкил этади. Бу жуда катта куч. Шундай экан, уларни бирлаштириш, раҳбарликни такомиллаштириш шу тариқа ёшларнинг Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастурини амалга оширишга қўшадиган ҳиссаларини кўпайтириш мумкин.

Пленумда сўзга чиққан «Октябрь» жамоа хўжалиги партия қўмитасининг котиби А. Отахонов ёшларни ижтимоий меҳнат билан таъминлаш масаласига тўхталди. Бу бежиз эмас. Бугунги кунда районда 15 минг ишсиз юрган ёшлар борлиги аниқланди. Хўш, нега улар учун хўжаликлар ва корхоналар қошида, кичик корхоналар, фермер хўжаликлари, ижарачилик жамоалари ташкил этиш ҳисобига иш билан таъминлаш мумкин эмас? Маърузада бу борада районда жуда қолоқликка йўл қўйилаётганлиги рўй-рост айтилди. Бир қатор корхоналарда ёшларнинг олаётган ойлик маоши 120—130 сўмдан ошмаяпти. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида бу маблағ нимага ҳам етарди. Ана шунинг учун ёшлар бундай корхоналарга ишга киришни хоҳлашмаяпти.

Шундай факт келтирилди. Сўнгги йилларда райондаги хўжаликлар ўсиш ўрнига чўкиб бормоқда. Уларни иқтисодий бақувват қилиш йўлида ёшларнинг имкониятларидан самарали фойдаланиш керак эмасмикан? Энг катта иллат шундаки, комсомол ёшларга ўз имкониятларини тўлиқ намоён қилиш учун жойларда шароит яратилмаяпти. Ёшларга ишончсизлик билдирилмоқда. Уларнинг мустақил иш юритишлари учун тўсиқлар кўндаланг қўйилмоқда. Ваҳоланки, комсомол қўмиталари билан ҳамжиҳат ҳаракат қилинаётган Ленин номли, «Коммунизм» жамоа хўжаликларида ва бир қатор корхоналарда ижобий натижаларга эришилмоқда.

— Менимча, ёшларнинг фаоллигини ошириш учун биринчи навбатда уларга шароит яратиб бериш лозим,— деди Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ленин номли жамоа хўжалиги аъзоси Ҳ. Нишонбоева.— Афсуски, бугун хўжаликларимизда, қишлоқларимизда ёшлар тузукроқ дам оладиган масканнинг ўзи йўқ. Маданият саройлари, клублар ишламаяпти. Ана шунинг учун ҳам ёшларимиз шаҳарларга кетиб қолишмоқда. Иккинчи мулоҳазам — ёшларни моддий рағбатлантирмаймиз. Мана, ҳозир ҳамма ерда уй-жой қуриш учун ер участкалари берилмоқда. Бу участкаларнинг аксариятини ёшлар олишмоқда. Булар яхши, лекин қани айтингчи, қайси маблағ ҳисобига ёш оила уй-жой қуриб олади? Ахир, ҳозир топгани рўзғорига етса ҳам катта гап. Шундай экан, жойлардаги раҳбарлар бу ҳақда ҳам ўйлаб кўришлари керак.

Дарҳақиқат, нотиқлар ёшларга ўз вақтида ссуда пуллари ажратилмаётганлиги, умуман моддий ёрдамни олиш жуда мушкул бўлиб қолаётганлигини жуда тўғри тилга олдилар. Бундай ёш оилалар сони эса районда жуда кўп.

Пленумда ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг йилдан-йилга кўпайиб бораётганлиги ташвиш билан айтилди. Район прокурори Р. Бекбоевнинг мулоҳазалари диққатта сазовор:

— Биз йиғилишларда, жумладан бугун ҳам ёшлар ўртасида содир этилган жиноятларни ҳисобдан ўтказдик. Лекин назаримда масалага бошқачароқ ёндошсак, тўғрироқ бўлади. Нима демоқчиман, бирон жиноят содир этилгач уни аниқлаш учун бир неча кишини жалб қиламиз. Ҳафталаб, ойлаб вақтимизни сарфлаймиз. Ваҳоланки, ана шу жиноятнинг олдини олиш учун курашсак кўпроқ самара беради.

Мен мана шу пленумга тайёргарлик давомида жойлардаги аҳвол билан танишиб чиқдим. Меҳнат тўғрисидаги янги қонунда ёшларга, ҳатто юқори синф ўқувчиларига ҳам ишлаш учун рухсат этилди. Лекин хўжаликлар, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари уларни ишга олишни хоҳлашмаяпти. Шароит яратиб беришни исташмаяпти. Ана шу тариқа районда бекорчи ёшлар сони ортиб, турли жиноятлар содир этилмоқда.

Пленумда сўзга чиққан райком назорат комиссияси аъзоси, 34-ўрта мактаб директори Д. Ҳидоятова ёшлар билан ишлашда мактабнинг роли ва муаммолари ҳақида тўхталди. САИМЭ илмий ходими, район комсомол қўмитаси бюро аъзоси Қ. Кундузов ўз сўзини молия масаласига қаратди. Бугунги кунда,— деди у.— комсомол қўмиталари ҳам ўз бюджетларини кўпайтириш учун ички имкониятлардан кенгроқ фойдаланишлари керак. Менимча, районда комсомол ёшлар жамғармасини ташкил этиш тўғри бўлади. Комсомол қўмиталари турли спорт мусабақалари, лотерея ўйинлари ва бошқа тадбирлар уюштириш ҳисобига каттагина маблағ тўплашлари мумкин.

Дарвоқе, районда ёшлар жамғармасини ташкил этиш учун барча имкониятлар изланмоқда. Буни район партия ташкилотлари, хўжаликлар, корхона ва ташкилотлар қўллаб-қувватласалар мақсадга мувофиқ бўлади деб ўйлаймиз.

Пленум қатнашчилари район комсомол қўмитаси аъзоси, У. Юсупов номли комбинат бўлим бошқарувчиси Ҳ. Қўчқоровнинг сўзларини диққат билан тинглашди. У бугунги кунда районда ишбилармон, тадбиркор ёшларнинг йўли тўсилаётганлигини куюниб гапирди. Район партия қўмитаси раҳбарларидан ана шундай ёшлар билан учрашув ташкил этишни ва уларнинг фикр-мулоҳазаларини ўрганиб чиқишни таклиф этди.

Шуни айтиш керакки, пленумда сўзга чиққан ҳар бир киши ишга фойда берадиган таклиф ва мулоҳаза билдирди. Лекин назаримизда асосий диққат-эътибор асосан иқтисодиётга қаратилди. Тўғри, бугунги иқтисодий танглик юз берган вазиятда у биринчи ўринда турибди. Аммо ана шундай пайтда ҳам мафкуравий ишни кучайтириш, бу борада партия ва комсомол ташкилотлари ишини муофиқлаштириш катта аҳамиятга эга эканлигини унутмаслик керак. Ҳозирги энг катта камчилик ташкилотчилик ва мафкуравий ишларнинг бир-биридан ажралиб қолганлигида, дастур ва режаларнинг мафкуравий жиҳатдан таъминланмаётганлиги д а д и р. Бизнингча, район партия ташкилоти ҳам, комсомол ташкилоти ҳам фақат бугунни ўйламай, узоқни кўзлаб оммавий-сиёсий ва мафкуравий ишларни кучайтирмоғи керак. Белгиланган тадбирларнинг бажарилишига партиявий баҳо бермоғи лозим.

Пленум ишида Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят қўмитаси котиби Ш. И. Жалилов иштирок этди.

Ф. МУҲИДДИНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

МУАЛЛИМЛАРНИНГ ЯҚИН КЎМАКЧИСИ

«ЎҚИТУВЧИЛАР ГАЗЕТАСИ»НИНГ ЧИҚА БОШЛАГАНИГА 60 ЙИЛ ТЎЛДИ

Матбуот нашрлари бениҳоя кўп. Бугунги кунда уларнинг сони тағин ошди. Партия, шўро ва тармоқ рўзномалари, ойномаларнинг муштарак томони шундаки, барчаси ҳаёт билан ҳамнафас ва ҳозиржавоб. Айни вақтда оммавий ахборот воситалари халқнинг дилидаги орзу-истакларини, дардларини, турмушдаги муаммоларни ошкора кўтариб чиқишни ўз бурчлари деб билмоқдалар.

Олтмиш йилдирки, «Ўқитувчилар газетаси» ҳам ўз зиммасидаги ана шу вазифани юксак масъулият билан адо этиб келмоқда. Унинг муштарийлари асосан муаллимлар, халқ таълими ходимларидир. Рўзноманинг биринчи сони 1931 йил 4 июлда ўз ўқувчилари қўлига теккан эди. Шундан бери у Ўзбекистон халқ маорифи тизимидаги ютуқларни, оғриқли нуқталарни дадил ёритмоқда.

Бугунги кунда зиёкорларга мўлжалланган бу нашр 200 мингга яқин нусхада чоп этилмоқда. Рўзнома мавзулари ранг-баранг. У сўнгги йиллар ичида умумтаълимни ислоҳ қилиш ва равнақ топтиришга оид салмоқли материалларга кенг ўрин бера бошлади. Муштарийлари ҳам йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. «Ўқитувчилар газетаси» республика Президенти томонидан муаллимларга қулайликлар яратиш ҳақида чиқарилган Фармоннинг тарғиботчиси сифатида, унинг ижросини таъминлаш учун курашчи сифатида, айниқса, яқин кўмакчи бўлиб қолди.

Рўзноманинг ўзига хос бой тарихи бор. Исоқ Ўктамов, Босит Ҳалилов, Раҳимжон Усмонов ва бошқалар унга асос солдилар ҳамда турли йилларда муҳаррирлик қилдилар. Истеъдодли қалам соҳиби Шохоб Мақсудов эса унда йигирма йилга яқин муҳаррир бўлиб ишлади. Рўзнома ижодий жамоаси сафида публицист шоир, кекса журналист Султон Акбарий, шунингдек Ғаффор Маннопов, Мукаррама Мавлонова, Абдулла Исмоилов, Ҳайдарали Узоқов, Миразиз Раҳимов, Жаъфар Маърупов, Сидиқ Нурматов, Абдуманноп Тожиев, Ёқубжон Азимов, Шавкат Ҳамидовлардек жонкуяр қаламкашлар фаолият кўрсатдилар ва кўрсатмоқдалар. Узоқ йиллар давомида баракали ижодлари билан рўзнома ишига катта ҳисса қўшиб келган марҳум журналистлар — Комил Муҳамедов, Саъдулла Ҳусанов, Саидакбар Саидов, Ортиқбой Қобилжоновларнинг ёрқин сиймоларини рўзнома жамоаси ҳамиша ёдда сақлаб келмоқда.

Шу кунларда «Ўқитувчилар газетаси» давр руҳини ҳис этган ҳолда янги-янги рукнлар очиб, муаллимлар фаолиятини янада кенгроқ ёритмоқда. Ана шу жараёнда унинг номи ҳам ўзгариб «Маърифат» деб аталадиган бўлди. Шубҳа йўқки, камолот ёшига етган «Маърифат» ўз фаолиятини ёш авлод тарбияси билан боғлаган кишиларнинг энг яқин ёрдамчисига айланади ва янги-янги ижодий парвозлар сари интилади.

Ҳулкар ТУЙМАНОВА,
«Ўқитувчилар газетаси»нинг катта мухбири.

● СУРАТДА: рўзноманинг навбатдаги сонини режалаштириш пайти. (Чапдан ўнгга) мухбирлар З. Шокирова, З. Усмонова, бош муҳаррир ўринбосари Н. Холлиев, ижтимоий тарбия бўлими мудири Ғ. Маннопов, тарғибот бўлими мудири М. Раҳмоновларни кўриб турибсиз.

Суратказ Х. МИРЗАКАРИМОВ.

ХАМИРТУРУШ МЎЛ БЎЛАДИ

Ўзбекистон новвойхоналари яна бир муҳим қулайликка эга бўлади. Тошкентда «Узпроммашинпэкс» бирлашмаси билан Австриянинг «Андриц» фирмаси ўртасида битим имзоланди. Бу битимга биноан Ўзбекистонга хамиртуриш ишлаб чиқарадиган иккита кичик завод етказиб бериладИ.

Ҳозир жумҳуриятда нон ва булка маҳсулотлари тайёрлаш учун хамиртуруш етишмаяпти. Нон заводларида иш тўхтаб қолмаслиги учун новвойлар мамлакатнинг бошқа минтақаларидан хамиртуруш топиб келишга мажбур бўлишмоқда. Бироқ бошқа жойларда ҳам вазият бир хил эмас, натижада хамиртуруш бир маромда етказиб берилмаяпти. Бунинг устига хамиртуруш ишлаб чиқарадиган корхоналар кўп ҳолларда Ўзбекистондан эвазига бошқа маҳсулотлар талаб қилмоқдалар.

Ўзбекистон дон маҳсулотлари вазирлигининг ўз хамиртуруш заводи бўлиши ҳам мустақилликни, ҳам маҳсулот сифати яхшироқ бўлишини таъминлайди. Ҳар бир завод бир кеча-кундузда 6 тоннагача хамиртуруш ёки 4 тонна прессланган хамиртуруш ишлаб чиқара олади. Бу заводларнинг ишга туширилиши тармоқнинг хамиртурушга бўлган эҳтиёжини тахминан 40 фоиз қоплайди.

Яқин вақт ичида Австриядан мутахассислар келиши кутилмоқда. Улар завод қуриладиган майдонларни ўзлари кўриб, сўнгра лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлайдилар. Хамиртуруш заводларидан бирини Тошкентдаги 2-нон заводи ёнида, иккинчисини ҳозир қурилаётган Қўқон нон комбинатида барпо этиш мўлжалланмоқда. Завод қурилиши шу йил бошланади.

А. БЕЗВЕРХОВ,
ЎзТАГ мухбири.

БИЗ НИМАЛАРДАН ВОЗ КЕЧАЯПМИЗ?

● Партиянинг ҳозирги мафкуравий фаолияти ҳақида баъзи мулоҳазалар ●

Биз партиянинг ғоявий-сиёсий фаолиятида нималардан воз кечаяпмиз? Бу саволга жавоб бериш учун Ўзбекистон Коммунистик партияси ўз олдига қўяётган мақсадларни аниқроқ тасаввур эта билмоқ лозим. Бугунги ўрнимизни белгиларканмиз, биз олға ҳаракатимизни сиқиб қўяётган ҳар қандай нарсадан воз кечмоғимиз даркор.

Аввало, марксча-ленинча назарий меросга муносабатимиз ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Бугунги кунда мамлакатимизда, хусусан республикамизда ҳам, ленинча диалектик-материалистик ёндашувлар ўзини оқламаяпти деган гаплар тез-тез қулоққа чалинадиган бўлиб қолди. Бу фикрни гўёки уларнинг тарихий ўтмиш амалиёти тасдиқланмаганлиги, устига устак ҳозирги шароитларда яроқсизлиги билан изоҳлашга уринишлар бўлмоқда.

Бу принципиал масала бўлгани учун ҳам биз коммунистлар унга нисбатан ўз муносабатимизни аниқ белгилаб олмоғимиз лозим.

Умуман олганда масаланинг бу тарзда қўйилишини инкор этган ҳолда, ушбу танқид учун партиянинг ўзи, унинг марксча-ленинча таълимотининг ижодбахш инқилобий моҳиятини бузиб, уни сталинизмнинг мафкуравий қоидалари билан алмаштирган кучлари замин яратиб берганликларини ҳам тан олмоқ керак. В. И. Лениннинг тарихий мероси унинг ўлимидан сўнг аста-секин ақидага айлантирилиб, партия сиёсатининг стратегик мақсадлари ва тактик вазифаларига берилган урғулар ўзгартирилган ҳолда талқин этила бошланди.

Ленин ўзидан сўнг социалистик ўзгартишларни тадбиқ этиш юзасидан узоқ муддатга мўлжалланган ва узил-кесил дастур қолдирмаган. Илм ва сиёсат пешқадами сифатида у социалистик принциплардан чекинмаган ҳолда уларнинг мураккаб ва зиддиятли воқеликка тадбиқ этиш йўлларини топа билиш мумкинлигини амалда намойиш этди.

Марксча-ленинча таълимотга хуруж қилаётганлар билан бир қаторда, бугунги кунда ўзини «чинакам марксчи-ленинчилар» деб атаётган ва изчил-мутаасибона ёндашувда турганларни ҳам учратиш мумкин. Улар марксизм-ленинизм асосчиларининг у ёки бу гапларини янгича талқин этишга бўлган ҳар қандай уринишларни қатъиян инкор этадилар.

Диалектик-материалистик дунёқарашга таянган ҳолда, биз марксизм-ленинизм номидан гапиришнинг яккаҳокимлик ҳуқуқига ҳар қандай даъвогарликни (бу даъвони ким қилаётганидан қатъий назар) рад этамиз. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарларидаги ҳар бир сўзга ёпишиб олиб, инқилобий таълимотнинг ижодий руҳи қурбон қилинаётган ҳолларда, биз бу таълимотни ақидалаштиришга қаршимиз. Биз одамлар тафаккурига, дунёқарашининг ўзгаришига таъсир ўтказишнинг яккаҳокимлик, қонунлаштириб қўйилган ҳуқуқига қаршимиз. Коммунистлар барча ижтимоий-сиёсий кучларнинг меҳнаткашлар турмушини яхшилашга, уларнинг манфаатини ҳимоя қилишга, республика равнақига қаратилган изланишлари, ижодиёти, амалий ташаббусларини қўллаб-қувватлайдилар.

Бироқ, очиқ айтиш керакки, биз демократик жараёнларнинг кенгайиб бораётганидан фойдаланиб ўз ғаразли мақсадлари йўлида Ўзбекистон халқлари ўртасида тўсиқ барпо этишга уринаётган, миллатчилик ва шовинистик мафкурани тарғиб этаётган, республикани бошбошдоқлик томон буриб юборишга интилаётган кимсаларга қарши курашаверамиз.

Биз меҳнаткашларга нисбатан айрим амалдор шахслар иродасига сўзсиз итоат этувчи қиёфасиз омма сифатида муносабатда бўлиш йўлидан воз кечамиз. Эркин тафаккур, ғурур ҳисси, фуқаролик мавқеси соҳиби бўлмиш кишиларсиз қайта қуриш йўлида муваффақият қозониб бўлмайди. Бундай кишилар учун кураш бугунги мафкуравий фаолият олдида турган энг муҳим масалалардан биридир.

Биз тарихий ўтмишимизни соддалаштириб кўрсатишни инкор этамиз. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, бу ерда ўтмиш йиллар воқеаларини ёрқин бўёқлар билан бўяб кўрсатиш ҳам, уларга қора чаплаб акс эттириш ҳам ноўриндир. Бугунги кунда тарихий ўтмишимизга янги позициялардан туриб қайта назар ташлашдек мураккаб ва масъулиятли жараённи бошимиздан кечирмоқдамиз. Бундай пайтда ҳар қандай нотўғри, ўйлаб босилмаган қадам жиддий сиёсий оқибатларга олиб келиши мумкин. Бу борада ўтмишимизни имкон қадар салмоқли, холис, ҳушёр тарзда илмий таҳлил этиб чиқмоқ лозим бўлади.

Тарих фанимиз партиявий-давлат босими таъсири остида, босиб ўтган йўлимизга бир тарафлама баҳо бериб келганини эътироф этишимиз лозим. Ўрта Осиё халқларининг феодализм муносабатларидан социализм қурилишига ўтиши ёрқин бўёқларда тасвирланарди.

Ўрта Осиё, жумладан, Ўзбекистондаги социалистик ўзгаришлар тарихи кўплаб «оқ доғлар»га бой. Ахир «қолоқ ўтмишдан ёрқин келажакка» «мисли кўрилмаган» сакраш туфайли юзага келган муаммолар ҳанузгача мавжудлиги ҳеч кимга сир эмас-ку.

Мисол учун босмачилик ҳаракатини олиб кўрайлик. Албатта, фожиавий воқеаларга тўлиқ бу давр мураккаб ва зиддиятларга бой. Янги ўзгаришлар ва туб аҳоли ҳаётининг барча соҳалари ҳамда дунёқарашига улкан таъсир кўрсатиб келаётган эски тартиблар ўртасида шафқатсиз кураш борарди. Феодал тузум шароитларида яшаётган одамлар янги ҳокимият томонидан тавсия этилаётган ғояларни, шунга мувофиқ қонун ва тадбирларни қабул қилишга тайёрмидилар? Кейинчалик РКП(б)нинг танқидига учраган, «кекса коммунистлар» тутган буткул нотўғри йўл ҳам бу борада салбий роль ўйнамадими? Уларнинг кадрлар масалаларини ҳал қилишда маҳаллий аҳоли вакилларига нисбатан менсимай муносабатда бўлишлари, ўша йилларда феодализм тузуми сарқитларига қарши курашаётган ва янги ўзгаришларни илиқ кутиб олган миллий зиёлилар, жадидларнинг тараққийпарвар ролини яхши тушунмай, инкор этиши, Исломга, унинг ташкилотларига, диндорларнинг эътиқодларига нисбатан қаттиққўлликлар, 1919 йилда вақф ерларининг мусодара этилиши, қозилик ва бийлик судларининг таъқиқланиши, мусулмон мактабларининг ёпилиши — буларнинг бари биринчи босқичда маҳаллий аҳоли норозилигига сабаб бўлди, кейинчалик эса миллатчиликнинг ва реакцион кучлар мавқеининг ўсиши ва мустаҳкамланишига олиб келди. Ана шу норозилик туфайли Совет ҳокимиятига қарши қуролли қаршилик кўрсатувчи асосий куч — босмачилик ҳаракати янада кучайди ва узоқ давр мобайнида бу ҳаракат маҳаллий аҳоли, айниқса, меҳнаткаш деҳқонлар томонидан қўллаб-қувватлаб турилди.

Бугунги кунда миллий-давлат ажралишининг амалга оширилиши ва унинг қонуний асослари ҳақидаги масала жиддий ва ўта долзарб бўлиб турибди. Давлат федерацияси қурилиши масаласига қанчалик яқинлашганимиз сари бу муаммо шунчалар кўпроқ изчил таҳлил ва илмий асос талаб этмоқда. Фан бу борада барча баҳсли ўринларни тўлиқ ҳал этмоғи даркор.

Янги социалистик давлат тузумини қуриш ишида тил сиёсати ҳам катта аҳамият касб этганди. Бизнинг минтақада у ҳам миллий, ҳам диний масалалар билан боғлиқ бўлди. Аслини олганда республикамизда имло ислоҳотлари, яъни аввал лотинча ёзувга, кейинчалик кириллица ёзувига ўтилиши туфайли саводсизликка қарши бир неча бор қайта курашилди. Бугунги кунда ҳам бу соҳада жуда кўп муаммоларга дуч келиняпти.

Миллий сиёсатнинг асосий таркибий қисми ижтимоий-иқтисодий ривожланиш муаммосидир. Республиканинг ҳозирги мавжуд ижтимоий-иқтисодий тузилмасига совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида асос солинган эди. Республика иқтисодиётининг ўсиш суръатлари мамлакатнинг умумий ривожланиш даражасига буткул боғлиқ эди. Ўзбекистон ССР иқтисодиётининг мустамлака ўтмишидан мерос бўлиб қолган аграр хусусияти унинг бундан кейинги устивор ривожланиши йўналишини белгилаб берди. Саноат ишчилари орасида миллий кадрлар жуда камчиликни ташкил этувчи мавжуд инфраструктура маҳаллий аҳолини синфий дифференциациялаш жараёнига салбий таъсир кўрсатди. Ишга туширилаётган янги саноат корхоналари қувватлари (асосан фойдали қазилмалар қазиб олувчи ва маҳсулотларни қайта ишловчи корхоналар) Россиянинг марказий районларидан келган ишчилар ҳисобига тўлдириб борилди. Маҳаллий бўлмаган аҳолининг кўчиб келишини кучайтирган (айниқса, урушдан кейинги йилларда) бу жараён танг вазиятни кучайтириш учун маълум асос бўлиб хизмат қилди, иқтисодиётнинг бир томонлама ривожланиши, миллий ишчилар синфининг йўқлиги, меҳнат ресурсларининг (маҳаллий аҳоли ҳисобидан) ҳаддан зиёд ортиқчалиги, шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги тафовутнинг кескин ўсиши ва бошқалар республикада миллатлараро муносабатларнинг кескинлашувига сабаб бўлди.

Тарихимизнинг бу ва бошқа масалалари ҳозирча ўз тадқиқотчиларини кутиб ётибди.

Биз динга, халқимизнинг маданий тарихий қадриятларига, анъаналари ва урф-одатларига нисбатан ҳурматсизларча менсимай муносабатда бўлишга қаршимиз. Мафкуравий фаолиятимиздаги кўпгина қусурларга шу борадаги хатоларимиз сабаб бўлди.

Совет ҳокимиятининг энг биринчи расмий ҳужжатларидан бири «Россия ва Шарқнинг барча мусулмон меҳнаткашларига» деб номланган бўлиб, у Волгабўйи ва Қрим татарлари, Сибирь ва Туркистон қирғизлари ва ўзбеклари, Закавказье турклари ва татарлари, Кавказ чеченлари ва тоғлиқлари, Россия шоҳлари ва золимлари томонидан мачитлари ва ибодатхоналари топталиб келинган барчага қаратилган эди. Унда хусусан шундай дейилган эди: «Бундан буён сизнинг эътиқод ва урф-одатларингиз, миллий ва маданий муассасаларингиз эркин ва озод деб эълон қилинади. Ўз миллий ҳаётингизни озод ва қаршиликларсиз йўлга қўяверинг. Сиз бунга ҳақлисиз. Шуни билингки, сизнинг ҳуқуқларингиз Россиянинг барча халқлари ҳуқуқлари сингари инқилоб ва унинг органларининг бутун қудрати билан муҳофаза этилади...»

Шарқ халқлари ўртасида партия сиёсатини ўтказиш уларнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий қолоқлиги туфайли фавқулодда қийинчиликлар билан олиб борилар, ўзига хос фаолият шакллари ва услубларини қўлланишини тақозо этарди. РКП(б) Марказий Комитетининг Шарқ халқлари орасида ишлаш ҳақидаги барча партия комитетлари ва сиёсий бўлимларига юборилган хатида (1920 йил 21 февраль) ҳам бунга алоҳида эътибор берилади. Унда хусусан шундай дейилади: «Мусулмон халқлари орасида фаолият юритиш мобайнида улар ҳаётида катта роль ўйнагувчи икки асосий нарсадан келиб чиқмоқ зарур: диний ва миллий масалалардан». Шарқ халқларида дин иқтисодий жиҳатдан анча ривожланган халқларга нисбатан кундалик турмушда кўпроқ ўрин эгаллаши ҳақидаги ленинча фикр ҳам алоҳида таъкидланган.

Маълумки, ислом дини ўзи мавжуд бўлган кўп асрлар мобайнида халқлар миллий тасаввури билан чамбарчас боғланиб кетиб маданият, маиший турмуш ва анъаналар ривожида ўз изини қолдирган. Шарқ халқлари ислом динини миллий мансублик билан, мусулмон байрамларини эса халқ анъаналари ва урф-одатлари билан уйғунлаштириб юборганлар. Ўз вақтида бу ҳақда гапирар экан В. И. Ленин Шарқ ва хусусан Ўрта Осиё халқларининг диний ҳисларини бевосита ёки билвосита камситувчи ҳаракатлардан эҳтиёт бўлиш лозимлиги тўғрисида қатъий огоҳлантирган эди.

Бироқ, диний ва миллий омиллар партиянинг мафкуравий фаолиятида етарли даражада ўз аксини топди деб бўлмайди. Бу эса оғир сиёсий оқибатларга олиб келди, одамлар тақдирига салбий таъсир кўрсатди.

Динга қарши кураш байроғи остида кўпгина миллий байрамлар, анъаналар, урф-одатлар маъмурий йўл билан таъқиқлана бошланди. Жумладан, Наврўз байрами ана шу тариқа таъқиқланганди. Қолаверса, коммунист мафкуравий иккиланишда айблашларидан чўчиб, диний маросимлар билан кўмишни васият қилган ўз отаси ёки онасини сўнгги йўлга кузатиб боришдан қўрқса бу ўтакетган бедодлик эмасми?

Халқимизнинг маданий, тарихий меросини ўзлаштириш борасида ҳам биз ноқобил ворислар бўлиб чиқдик. Қўлёзмалар институтининг ўта бой фондидаги эски ўзбек ёзувидаги асарларнинг фақат уч фоизигина замонавий таҳлилдан ўтказилганлигини яна қандай изоҳлаш мумкин? Ахир бу чинакамига фахрланишимиз лозим бўлган миллий мулкимиз-ку!

Шу пайтгача шаклланиб келган байналмилаллик ва миллийлик орасидаги нисбийликдан ҳам воз кечмоғимиз керак. Яқин-яқинларгача миллийликни қайта тиклаш, унинг ривожига туртки бериш ҳаракатлари миллатчилик белгиси деб баҳоланарди. Ўзбек халқининг қанчадан-қанча ўғлонлари ва қизлари рус ва бошқа халқларнинг энг яхши вакиллари билан бир қаторда миллий маданиятнинг инқирозга юз тутаётганини кўра-била туриб лоқайд қолмаганликлари учун сталинизм даврида қатағон қилинганликлари-чи? Байналмилаллик байроғи остида миллий тиллар ва маданиятлар камситиларди. Шу муносабат билан «бундай сиёсат чиндан ҳам байналмилаллик принципларининг ифодасимиди?» деган ўринли савол туғилади. Ўзбекистон Коммунистик партияси миллий тафаккур жўшқин ўсиб бораётган бугунги шароитларда ҳам ўзининг байналмилаллик принципларига садоқатини эътироф этмоқда, аммо расмиятчилик, юзакичиликдан ҳалос бўлган бу байналмилаллик миллий маданиятлар, анъаналарнинг жонли ўзаро ҳамкорлиги туфайли юзага келган.

Миллий масалада республика ҳудудида яшаётган бошқа халқлар маданияти ва тиллари ривожини маъмурий-расмий ҳал қилишдан ҳам воз кечмоқ керак бўлади. Маълум халқлар тақдирида муҳим аҳамият касб этувчи бу масалалар юзасидан бошқа халқларнинг ихтиёрига қараб қарор чиқарилишига тобе бўлиб қоладиган ҳолатлар билан келишиб бўлмайди.

Улуғбек НИЁЗОВ,
тарих фанлари номзоди.

САХОВАТ

● МЕҲР-ШАФҚАТНИ УНУТМАНГ.
● МУҲАББАТНИНГ ЖАСОРАТИ.
● АҲМАДЖОН ИКРОМОВ: БИЗНИ ҲАМ ЙЎҚЛАБ ТУРИНГ...
● НОГИРОН ИЖОДКОР.

ТАҲРИРИЯТДАН

Единингизда бўлса, Ўзбекистон ССР маданият жамғармаси матбуот маркази мухбири Мухтор Сулаймонов бир неча рўзномаларда, шу жумладан, «Тошкент ҳақиқати»да эълон қилинган мақоласида ногиронлар, меҳр-шафқатга муҳтож кишилар ҳаёти, уларнинг муаммолари тўғрисида ҳикоя қилиб бориш мақсадида рўзномаларда махсус саҳифалар ташкил этиш ҳақида таклиф билан чиққан эди. Бизга масалан бу таклифлар маъқул тушди. Чунки бундай саҳифани ёритиб бориш савоб иш деб биламиз.

Ана шу таклиф асосида рўзномамизда меҳр-шафқат ва саломатлик совет жамғармасининг вилоят бўлими билан ҳамкорликда «Саховат» махсус саҳифаси ташкил этилди. Уни ойига бир марта тайёрлаб, сиз азиз муштарийларимиз диққатига ҳавола қилишни режалаштирдик. «Саховат» махсус саҳифасини биринчи бўлиб чоп этаётганимиз бежиз эмас. Агар эътибор берган бўлсангизлар «Тошкент ҳақиқати»да ногиронлар ва уларнинг тақдирлари тўғрисида жуда кўп мақолалар эълон қилинган, Рауф Аҳмедов, Муҳаббат Мирзаева, Рустам Раҳмонов сингари матонатли ижодкорларни элга танитишда рўзномамизнинг муносиб ҳиссаси бор, деб биламиз. Рўзномамизнинг ижтимоий масалалар бўлимининг мудири Эсон Қосимов ана шундай одамлар тақдири тўғрисида 1990 йилда ёзган очерклари ҳамда туркум мақолалари учун Ўзбекистон ССР Журналистлар уюшмаси мукофотининг лауреати бўлди.

Биз муаллифларимизнинг розилиги бўлган тақдирда «Саховат» саҳифаларида эълон қилинадиган мақолалар, фотосуратларнинг қалам ҳақини болалар уйларига, ёрдамга муҳтож ногиронлар ва бошқа хайрия мақсадлари учун юборишимиз мумкин.

Азиз муштарийлар! «Саховат» саҳифаларини мунтазам ёритишда ёрдамларингизга муҳтожмиз. Илтимос, ён-атрофингизда яшаётган ёрдамга муҳтож ногиронлар, ҳали элга танилмаган матонатли ижодкорлар, ёлғиз қариялар, районларда ташкил этилган ногиронлар жамиятлари фаолиятлари тўғрисида мақолалар, лавҳалар ёзиб турингглар. Кўпчиликка нотаниш олийжаноб саховатли кишилар, хайрли ишларни амалга ошираётган меҳнат жамоаларини эл-юртга танитишда ҳисса қўшишга даъват этамиз.

Келинг азизлар, бу хайрли ва ўта савоб ишни бирга, ҳамкорликда бажарайлик.

Одамлар ва тақдирлар

ИНСОН ФАЗИЛАТИ

Чилонзор район кўзи ожизлар ишлаб чиқариш комбинатида 1300 нафар соғлом, 630 нафар 1—2 гуруҳдаги ногирон—кўзи ожиз кишилар меҳнат қиладилар.

Комбинатдаги ҳар бир кишининг ўзига хос қизиқ тақдири бор. Бизни ана шундай ажойиб тақдирли ёшлардан Муҳаббатхон ва Ҳусанжонлар билан таништиришди.

— Ҳусанжон, кўзингизнинг ожизлиги боиси нимада?

— 1979 йилнинг декабрь ойида ҳарбий хизматга чақирилдим. Хизматни Мурманскда ўтадим. 1981 йилнинг қиш ойи эди. Қурилишда ишлаётгандик. Цемент қориётганимизда икки кўзимга қоришма кириб кетди. Дастлаб кўзларим оғриб юрди. Кейин Москвада даволандим. Фойдаси бўлмагач, мени муддатидан олдин уйимга жўнатиб юборишди.

— Армия хизматига кетишдан олдин кўз остига олган бирор қизингиз бормиди?

— Мактабдошимни ёқтирардим. Хат ёзишиб турардик. Хизматдан келганимда, кўзларим ожизлигини кўриб, «Уйдагилар нима деса, шуда», деди. Таваккал қилиб, совчи юбордик. Қизнинг ота-онаси: «Қизимиз ўғлингизга мос эмас, тенгини топсин», деб қайтариб юборишибди. Онам шўрлик роса йиғладилар. У кишига ниҳоятда қийин бўлди. 1987 йили бир неча марта ариза, шикоятларимдан сўнг Октябрь район ижтимоий таъминот бўлими менга 84 сўм нафақа тайинлади.

— Умр йўлдошингиз Муҳаббатхон билан қандай танишгансиз?

— 1985 йили Самарқанд дарвозадаги янги кўзи ожизлар меҳнат қобилиятини тиклаш махсус мактаб-интернатида ўқиётганимда Муҳаббатхон билан танишиб қолдим. Тақдиримиз бир экан, турмуш қурдик. Умр йўлдошимдан бир умр миннатдорман.

Суҳбатимизга қулоқ солиб турган Муҳаббатхонга мурожаат қилдик.

— Муҳаббатхон, сиз бизни кўраяпсиз, овқат қилаяпсиз. Лекин...

— Саволингизни тушундим: кўзи ожизлар интернатига қандай тушиб қолдингиз, демоқчисиз. Тўғрисини айтсам, бошланғич синфда жуда яқиндан ўқиб, ёзардим. Ўқитувчиларим бу ҳақда отамга айтишган. У киши дўхтирларга кўрсатдилар. Дўхтирлар қизингиз 30 сантиметр наридаги жисмни кўраолмайди, дейишди. Шу азобда мактабни битирдим. Интернатга Бухородан келганман. Ўқиб юрганимизда Ҳусанжон акам билан танишдим.

— Муҳаббатхон, Ҳусанжон сизнинг меҳрингиз, ёрдамингизга муҳтож. У кишини етаклаб юрасиз. Турмуш қураётганингизда иккиланганмисиз?

— Асло. Ахир, кимдир Ҳусанжон акага ҳамдам бўлиб, ёрдам бериши керак-ку. Ундан кейин у кишининг камтаринлигини ёқтираман.

— Ҳусанжон, кўзингиз ожизлиги тўғрисида ҳарбий комиссариатга мурожаат қилгандирсиз?

— 1983—1985 йиллари СССР Мудофаа вазири ҳузурида бўлдим. У ердан яшаётган жойингизга мурожаат қилинг, деган жавоб олдим. Туркистон Ҳарбий Округидан бирор тайинли гап чиқмади. Қисқаси, «хизмат даврида техника хавфсизлиги қоидаларига амал қилмаганлиги» учун «айбдор» бўлиб қолавердим.

Ҳусанжон ва Муҳаббатхонлар билан узоқ суҳбатлашдик. «Ҳозирги ёшларимиз тўғрисида қандай фикрдасиз?» деган саволимизга жавоб беришдан олдин Ҳусанжон оғир хўрсинди.

— Яхши одамлар кўп, албатта. Лекин орамизда ҳатто ногиронларни қақшатиб кетадиган ноинсофлар ҳам бор. Бир воқеани айтиб берай. Кўз фасли эди ўшанда. Муҳаббатхон билан трамвайга чиқдик. Енимда 30 сўмча пул ва нафақа дафтарчамиз бор эди. Тиқилинчда қайсидир пасткаш чўнтагимни қирқиб, ўғирлаб қўйибди. Уйга келиб, эр-хотин йиғлагудек бўлдик. Ишонасизми, тўрт ёшли қизимиз Дилдорахонга бирор қўғирчоқ олиб беролмадик. Мана, беш ойдирки, 50 фоиз арзонлаштирилган транспорт ҳаражатлари, озиқ-овқатлар олишдан маҳруммиз. Чилонзор ва Октябрь район ижтимоий таъминот бўлимларига мурожаат қилдик. Фойдаси бўлмади.

Суҳбатимиз охирида Муҳаббатхон ва Ҳусанжон Усмоновлардан сўрадик:

— Рўзнома орқали одамларга қандай тилаклар билдирасиз?

— Энг аввало, уларга соғлиқ-саломатлик, инсоф, орият ва оқибат тилаймиз.

Мухтор СУЛАЙМОНОВ,
Ўзбекистон ССР маданият жамғармаси матбуот марказининг махсус мухбири.

Феруза ҒУЛОМОВА,
«Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ХАЙРЛИ ИШ ҚИЛИШГА УЛГУРИНГ

Меҳр-шафқат ва саломатлик совет фондининг вилоят бўлими ташкил этилгандан бери кўпгина савоб ва хайрли ишлар амалга оширилди. Биз биринчи навбатда ўзимизнинг ҳуқуқий, молиявий, ташкилий ишларимизни режалаштириб олдик. Кейин асосий вазифамизни бажаришга киришдик: меҳр-шафқатимиз, моддий ва маънавий ёрдамимизга муҳтож кишиларга ёрдам кўрсатдик.

1989 йилнинг ёз ойидан бошлаб совет, жамоат ташкилотлари, меҳнат жамоалари билан ҳамкорликда «Меҳр-шафқат йили»ни ўтказишга боғлиқ хайрия тадбирларини режалаштирдик. Бўлимимиз вилоятдаги ҳар бир корхона, муассаса ва ташкилот раҳбарига мурожаатнома юборди.

Вилоятимиздаги ўн минглаб пенсионерлар тирикчилик ўтказишга етмайдиган миқдорда нафақа оладилар. Ўн мингдан ортиқ қария ва ногирон ёлғизликка маҳкум. Уч мингдан зиёд киши бошқа бировнинг кундалик ёрдамига муҳтож. Қайта қуришнинг ижтимоий соҳадаги муваффақияти ана шу одамларга нисбатан меҳр-шафқат ва ҳамдардлик туйғуларимизсиз таъминланиши мумкин эмас.

Меҳр-шафқат ва саломатлик вилоят бўлимининг маблағлари қайси мақсадлар учун сарфланади? Бу саволга жавоб бериш учун амалга оширган хайрия ишларимиз хусусида қисқача ахборот бериб ўтишимга тўғри келади. Биз фонд маблағлари ҳисобига Олмалиқ, Янгийўл, Чирчиқ, Ўрта Чирчиқда 200 нафар кам таъминланган пенсионерлар, ёлғиз қариялар учун бепул тушлик ташкил этдик. Ижтимоий ёрдам бўлимларининг ходимлари ва Қизил ярим ой жамияти ҳамширалари касаллиги ва кексалиги туфайли уйдан чиқолмайдиганларга фонд ҳисобидан бепул овқатлар олиб бориб бермоқдалар. Биз шу йилнинг февраль ойида Қизил ярим ой жамиятининг вилоят бўлими комитетига уйдаги кексаларни парваришлаш учун маблағ ўтказдик. Шу билан бирга 150 нафардан зиёд кишига 20 минг сўмдан зиёд моддий ёрдам кўрсатдик.

14-болалар уйида жумҳурият қўғирчоқ театри санъаткорлари томоша кўрсатдилар, болаларга совғалар тарқатишди, магнитофон тақдим этишди.

Бизнинг асосий вазифамизга ёлғиз ва меҳнатга яроқсиз қариялар, ногиронларга ёрдам кўрсатиш киради. Бироқ, шунга қарамай, кўнгли ярим етим болаларни ҳам унутмаяпмиз. Масалан, ўтган йили Чирчиқ, Бўка районлари болалар уйлари ҳамда Ангрен шаҳар интернатидаги етимлар номига омонат дафтарчалари очиб, уларга топширдик. 25 нафар болага 100 сўмдан пул ажратдик. Бундай хайрия ишларимизни давом эттирамиз.

Афғонистондан совет қўшинлари олиб чиқиб кетилганлигининг бир йиллиги муносабати билан «Бурч» программаси тадбирлари асосида афғон ногиронлари, уруш қатнашчилари, у ерда ҳалок бўлган жангчиларнинг оилаларига ёрдам бердик. 252 оилага 20 минг сўм атрофида моддий ёрдам кўрсатилди.

Бугунги кунда совет милиционерлари оғир ва шарафли вазифаларни бажармоқдалар. Ҳамма томондан тўлиқ қуролланган, замонавий техника билан таъминланган жиноятчилар тартиб посбонлари ҳаётига зомин бўлмоқдалар. Қанчадан-қанча милиционер тенгсиз олишувлар туфайли ногиронларга айланмоқда. Биз ўз фондимиз ҳисобидан ҳалок бўлган милиционерларнинг оилалари ҳамда ногиронларга ҳам моддий ёрдам кўрсатиб турибмиз.

Биз ёрдамга муҳтож кишиларга 5300 сўмлик миқдорида бепул кийим, 600 сўмлик дори-дармон, биринчи гуруҳ ногиронларига аравача бердик. Фондимиз ҳузурида ташкил этилган хўжалик ҳисобидаги «Меҳнат» корхонаси ишчилари кўп ҳолларда ёрдамга муҳтож кишиларнинг уйларини бепул таъмирлаб бермоқдалар.

Шунингдек Чирчиқ ва Бўстонлиқ районларида кишиларга моддий ёрдам кўрсатилди, бепул кийимлар тарқатилди, савдо ярмаркаларида нархи арзонлаштирилган кундалик эҳтиёж буюмлари сотилди.

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси таҳририяти «Саховат» саҳифаси ташкил этиб, жуда хайрли ишга қўл урди. Энди биз амалга ошираётган тадбирларимиз тўғрисида сизларни мунтазам равишда хабардор этиб туриш имкониятига эга бўлдик.

Азиз муштарийлар, орангизда хайрли ишга бел боғлаган кишилар бўлса, марҳамат, биз ўз жорий ҳисобимизни маълум қиламиз: Тошкент шаҳар турар-жой, ижтимоий банки Бошқармаси, № 000704804, код — 734279. Сизлар юборадиган пулларни ёрдамга муҳтож кишилар эҳтиёжлари учун сарфлаймиз.

В. ТОШЕВ,
меҳр-шафқат ва саломатлик совет жамғармасининг Тошкент вилоят бўлими бошқаруви раиси.

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ ЙЎЛИДА

Яқинда рўзномамизнинг жамоатчи мухбири Хушвақт Омонов Орджоникидзе район ижтимоий таъминот бўлимининг мудири Собит Бекпўлатов билан суҳбатлашди.

— Районимизда 513 нафар Улуғ Ватан уруши қатнашчиси бор. Шу жумладан, 320 нафари турли хил гуруҳдаги ногиронлардир. Шунингдек Афғонистонда хизмат қилиб келган йигитлар 618 нафарни ташкил этади. 12 йигитимиз афғон жангларидан ногирон бўлиб қайтган. Биз Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлари ҳамда байналмилал жангчиларимизга етарли эътибор, ғамхўрлик кўрсатмоқдамиз. Масалан, 2-гуруҳ байналмилалчи ногирон жангчиларга 150 сўмдан нафақа, 65 сўмдан компенсация тўланмоқда. Ана шундай йигитларимиздан Ғулом Усмонов, Нуриж Худойназаровлар Тошкент қишлоқ хўжалик дорилфунунида таҳсил олишмоқда. Байналмилал жангчиларнинг 3-гуруҳ ногиронларига эса 110 сўмдан нафақа ва 65 сўмдан компенсация тўламоқдамиз. Афғонистонда ҳалок бўлган йигитларнинг оилаларига 100—120 сўмдан нафақа, 65 сўмдан компенсация берилмоқда.

Районимиз хўжаликлари, корхоналари ўзларида ишлаб пенсияга чиққан кишиларнинг нафақаларига қўшимча равишда 10 сўмдан 30 сўмгача пул тўлашяпти. Масалан, Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот олийгоҳининг «Красний водопад» тажриба базаси маъмурияти 43 нафар пенсионернинг нафақасига ҳар ойда жами 770 сўм қўшиб бермоқда. «Орджоникидзе» шўро хўжалиги, «Қизил Ўзбекистон», «Правда», Ленин номли, «Маданият» жамоа хўжаликлари ҳам собиқ колхозчи ва ишчиларига эътиборни кучайтирмоқдалар. Қисқаси, районимиз бўйича 231 нафар кам таъминланган пенсионерга йил давомида 48 минг сўм миқдорида ёрдам кўрсатилади.

Бундан ташқари, ишламаётган пенсионерларга 65 сўмдан компенсация тўланмоқда.

Шу йилнинг 1 июнигача кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида район бўйича 880 минг 560 сўм маблағ сарфланди. Буюк Ғалабанинг 46 йиллиги муносабати билан икки оиланинг ҳар бирига минг сўмдан ёрдам пули берилди.

Ижтимоий таъминот бўлимимиз меҳнат жамоалари орқали Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийлари, кўп болали оилалар, ёлғиз қарияларга санаторий-курортларга бориб, саломатликларини тиклашлари учун йўлланмалар олишда, уйларини таъмирлашда ёрдам кўрсатмоқда. Шу йилнинг ўтган беш ойи мобайнида 11 нафар пенсионернинг уй-жой шароити яхшиланди.

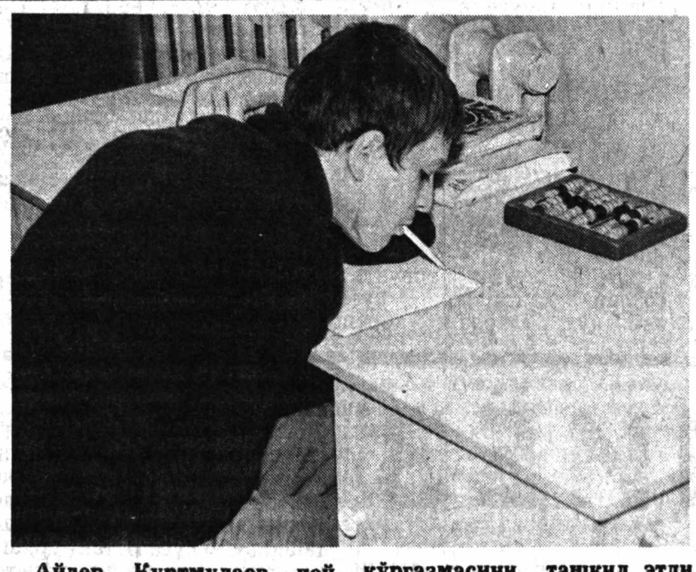

Айдер Куртмулаев пойтахтимиздаги интернатларда бўлиб, ногиронлар турмушларини суратга туширди. У ана шу суратлар асосида ўзи ўқиётган Тошкент электр-механика техникумида «Меҳр-шафқат» кўргазмасини ташкил этди.

Минг бир машаққатда оғзига қалам қистириб, хат ёзаётган мана бу ногиронга назар ташланг. Орамизда ана шундай кишилар ҳам яшайди. Уларга ҳар қанча меҳр-шафқат кўрсатсак арзийди.

ИЗОҲСИЗ РАҚАМЛАР

● ВИЛОЯТИМИЗДА меҳнат қилаётган ишчиларнинг 1780 нафари, Улуғ Ватан урушининг 4309 нафар қатнашчиси, собиқ афғон жангчиларининг 151 нафари ногирондир. Шунингдек 5842 нафар киши болаликдан касалликка чалинган.

● Тошкент шаҳрида 16 минг нафар кўп болали, 14 минг нафар ёлғиз она бор. 25 минг бола турли хил касалликка дучор бўлган.

● Вилоятимизда 50 минг кам даромадли оила мавжуд.

● Ўтган йилги «Наврўз» телемарафонида вилоят меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармасига бирор сўм ҳам ўтказилмаган. Вилоят болалар бўлимига ўша кўрсатувдан 52 минг сўм ажратилган.

ЁРДАМИМИЗГА МУҲТОЖ КИШИЛАР

АҲМАДЖОННИНГ ЎКИНЧИ

Аҳмаджон Икромов ҳам эътибордан четда қолган, тақдир зарбасига учраб, якка ўзи ҳаёт ва тирикчилик учун курашаётган ногиронлардан бири. У пойтахтимизда яшайди. Ёши 33 да. Болаликдан биринчи гуруҳ ногирони. Туғилибдики, тўрт девордан нарини кўргани йўқ, она шаҳрининг кундан кунга гўзаллашиб бораётган қиёфасини билмайди, гавжум кўчаларда одамлар оқимига қўшилиб юролмайди...

Ўзимизда ишлаб чиқарилган аравачаларга ҳеч ким ишқибоз эмас. Чунки ниҳоятда қўпол. Аҳмаджонга ҳам ана шундай ноқулай аравача олиб беришган. Зинапоялар мослашмаган. Кекса ота-онаси ўғилларини кўчага олиб чиқишга ярамай қолишган.

Ҳаётдан, одамлардан бутунлай ажралиб қолган Аҳмаджон умидсизликка тушгани йўқ. Кўп ўқийди. Мустақил равишда соатсозликни ўрганди. Қўни-қўшнилар, дўстлари ва танишларининг соатларини бир зумда тузатиб беради.

Бундан ташқари, Аҳмаджон пластмассадан болалар ўйинчоқлари, совға буюмлар ясаш маҳоратини эгаллади. Лекин материал йўқ. Бизнингча, бирор ташкилот ёки корхона Аҳмаджон билан шартнома тузиб, уни хом ашё билан таъминлаб турса, у болалар боғчалари, интернатлар учун ажойиб ўйинчоқлар ясаш имкониятига эга бўларди.

— Кўзларим хиралашиб, соғлигим ёмонлашиб бормоқда, — деди у биз билан суҳбатда. — Бир неча ойдан бери бирор шифокорни уйимизга чақиртира олмайман. Баъзан ўкинч-армонлар оғушида қоламан. Наҳотки, одамлар биздек ногиронларни унутиб қўйишса?

Аҳмаджондек ёрдамга муҳтож ногиронлар кўп. Биз эса ҳамон меҳр-шафқат ҳақида оғиз кўпиртирамиз, бировга салгина ёрдам бериб қўйсак, етти маҳаллага жар соламиз. Аслида савобталаб одам миннат қилмайди.

А. КУРТМУЛАЕВ.

СУРАТДА: Аҳмаджон ИКРОМОВ соат тузатмоқда.

Муаллиф сурати.

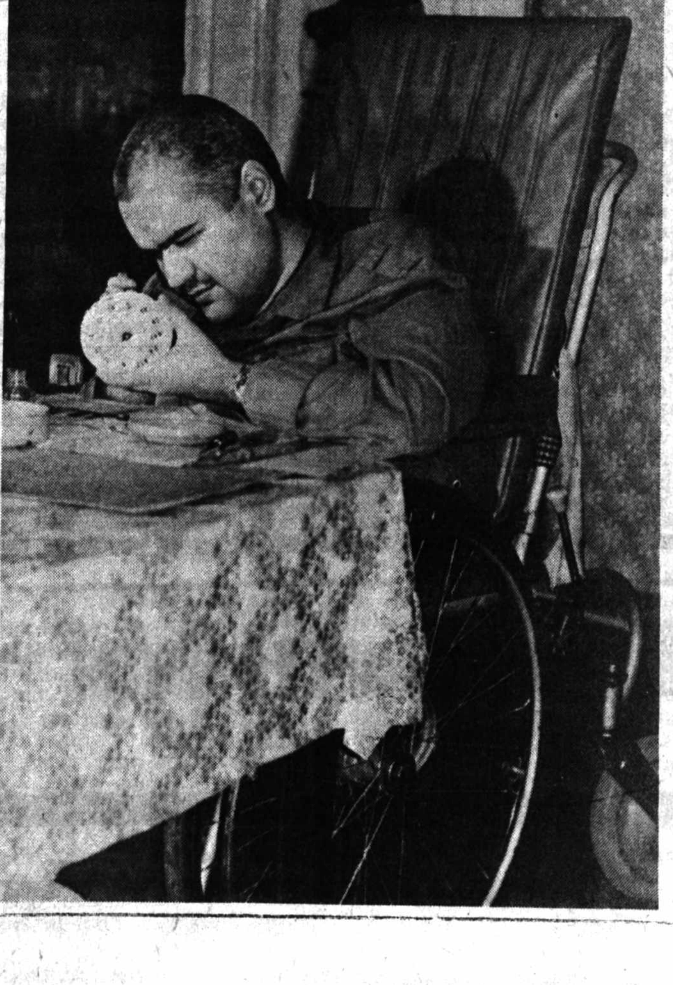

ОҚИБАТ

МАТОНАТЛИ ЙИГИТ ҚИСМАТИ

Ҳар гал Рустам Раҳмонов тўғрисида ўйлар эканман, кўз олдимга чалқанча ётиб, кўкси устига дафтар қўйиб шеър ва ғазаллар ёзаётган матонатли ижодкор гавдаланади. Биз у билан учрашиб, аччиқ қисмати тўғрисида «Тошкент ҳақиқати» рўзномасида ҳикоя қилган эдик. Шундан кейингина унга эътибор беришибди: уйини таъмирдан чиқаришибди, телефон ўрнатишибди.

Ўшанда Рустам бизга ўз дардини айтганди:

— Мана, кўриб турибсизлар, минг бир азобда ижод қиламан. Ҳатто ўрнимдан туролмайман. Лекин ёзганим-ёзган. Шу билан овунаман, ўзимдан бирор ёдгорлик қолдирай, дейман. Қанийди, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасидан бирор киши келиб, ёзганларимни кўздан кечирса, бирор тўплам қилиб чиқаришга ёрдам берса... Афсуски, ҳеч ким келмаяпти. Қанотсиз қушман, Тошкентга боролмайман.

Рўзномамизнинг энг фаол жамоатчи мухбирларидан бири Латифжон Мансуров Рустам Раҳмоновга ёрдам беришга уриниб кўрди: матонатли ижодкорнинг 400 га яқин шеърини Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасига олиб келди. Келинг, яхшиси, қолган гапни Латифжоннинг ўзидан эшитайлик:

«Мен 1989 йили Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасига йигирма йилдан бери тўшакда ётиб, ижод қилаётган Рустам Раҳмоновнинг 400 га яқин шеърини бериб кетгандим. Қўлёзмалар кимгадир таҳрир қилиш учун берилган экан. Лекин ўша одам уюшма котибига шеърларни қайтариб бермабди. Боз устига унинг исми-фамилиясини унутиб қўйишибди. Хуллас, мен, мана, икки йилдирки, Рустам аканинг шеърларини тополмай сарсонман. Ёзувчилар уюшмасининг барча раҳбарларига ёзма ва оғзаки мурожаат қилиб чиқдим. Аммо ҳамон натижа йўқ. Энди сизлардан ёрдам сўрамоқчиман. Умид билан ижод қилаётган бир мажруҳ ижодкорга маънавий мадад беришимиз, унинг шеърларини тўплам ҳолида чиқаришга кўмаклашишимиз керак».

Тўғри, ёзувчилар уюшмаси раҳбарларининг ишлари, ташвишлари ниҳоятда кўп. Лекин нима бўлганда ҳам ногирон шоир ижодига, унинг шеърлари тақдирига эътиборсизлик билан қарамаслик лозим эди. Бизнингча, инсоф ва меҳр-оқибатни биринчи навбатда ҳурматли ёзувчиларимиздан ўрганишимиз керак. Улар нима бўлганда ҳам Рустамжон сингари ҳаётда оғир зарбага учраган ногиронларга мурувватлироқ бўлишларини истардик.

Қўлимизда Рустам Раҳмоновнинг бир даста шеърлари бор. Ҳаммаси дард-алам билан ёзилган. Ўқиган кишига маънавий озиқ беради, тарбиялайди, инсоф-диёнатга чорлайди.

Одамларимиз эса ана шундай шеърларга муҳтож. Улардан бирини шу саҳифада чоп этаяпмиз.

Эсон ҚОСИМОВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси мукофотининг лауреати.

ТАҚДИРГА ТАН БЕРАР БЎЛСАНГ

Дўстларим, дунёда мендек бағри хун садпора йўқ,
Ахтариб овора бўлманг, мендек бағри пора йўқ,
Булбулу қумрида ҳам менингдек оҳу-нола йўқ,
Оқу қора ҳеч булутда кўз ёшимдек жола йўқ,
Барча дардга чора бору, меникига чора йўқ

Неки орзу айласам, доим аксин қилди фалак,
Юрак бағрим нимталаб, қон чиқармай тилди фалак,
Ғам-аламл дарёсига чўктирди-ю, тинди фалак.
Оқу қора ҳеч булутда кўз ёшимдек жола йўқ,
Барча дардга чора бору, меникига чора йўқ.

Ғам билан сарғайди рангим, зарра роҳат кўрмадим,
Қайғу ғамнинг чангалидан бир дам озод бўлмадим,
Ҳур Ватанда туғилдиму, афсус ўйнаб-кулмадим,
Оқу қора ҳеч булутда кўз ёшимдек жола йўқ.
Барча дардга чора бору, меникига чора йўқ.

Оҳу нолам боисин хаста ётганлар билур,
Чора тополмай дардига, боши қотганлар билур,
Дили вайрон, кўзи гирён, шифо кутганлар билур.
Оқу қора ҳеч булутда кўз ёшимдек жола йўқ,
Барча дардга чора бору, меникига чора йўқ.

Илм берди Ватан менга, ҳақлаёлмай доғдаман,
Ватан, халқим ишончини оқлаёлмай доғдаман,
Хизматида белни маҳкам боғлайолмай доғдаман,
Оқу қора ҳеч булутда кўз ёшимдек жола йўқ,
Барча дардга чора бору, меникига чора йўқ.

Чора топмай дардима, армон билан ўтмоқдаман.
Ҳижолатнинг домида, ҳар лаҳза қон ютмоқдаман,
Хаста дил армонини бўзлаб ғазал этмоқдаман.
Оқу қора ҳеч булутда кўз ёшимдек жола йўқ,
Барча дардга чора бору, меникига чора йўқ.

Соғ бўлсангиз бахт ахтарманг, соғлиқ олий бахтингиз,
Интилсангиз меҳнат билан ушалар ҳар аҳдингиз,
Бефарқ бўлманг, бир дақиқа, кетар қўлдан нақдингиз,
Рустам етар, оҳуноладан бирор дардга чора йўқ,
Тақдирга тан берар бўлсанг сендан бахти қора йўқ.

Рустам РАҲМОНОВ.

ТАҲРИРИЯТДАН: Рустам Раҳмонов Тошкент вилояти, Коммунистик районидаги Свердлов номли жамоа хўжалигининг «Октябрь» қишлоғида яшайди. Унинг манзилгоҳи: 702211. Мирзааҳмедов кўчаси, 7-уй. Агар ҳурматли муштарийларимиз матонатли шоирга далда бериб, мактуб ёзмоқчи бўлсалар, марҳамат.

• «ЕТТИ САЙЁРА—ЕТТИ ГЎЗАЛ»

НАВОИЙНИ КИМ КЎПРОҚ БИЛАДИ?

Кейинги йилларда турли танловлар ўтказиш республикамизда ҳам расм бўлиб бормоқда. Дастлаб маъносиз, бачкана бўлиб кўринган Ўзбекистон шаҳарлари маликалари танловлари эндиликда қизларнинг фақат чиройига, қоматига, кийимига қараб эмас, балки билимига, ибосига, зеҳнига ва қобилиятига ҳам баҳо берадиган шаклларда ўтказилмоқда. Бу эса бизнинг миллий маданиятимиз ғарбникидан кескин фарқ қилишини, доимо бошқалардан андоза олавериш тўғри эмаслигини англатиб бермоғи керак.

Пойтахтимизнинг В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройида ўтказилган «Етти сайёра — етти гўзал» деб номланган фестиваль танлови Алишер Навоийнинг 550 йиллик маъракасига бағишланди. Сўнгги босқичга йўлланма олган 12 нафар иштирокчи мутафаккир шоир ижоди билан қай даражада таниш эканликларини намойиш этдилар, Навоий ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар куйладилар ҳамда рақслар ижро этдилар.

Андижоннинг Асакасидан келган Гавҳарой Сотиболдиева (суратда ўртада — 3-рақамли иштирокчи) ҳакамлар ҳайъати томонидан энг билими ўткир, қобилиятли, гўзал иштирокчи сифатида тан олинди. Унга моҳир усталар қўли билан ясалган ғолибалик тиллақоши тақиб қўйилди ва мукофот сифатида видеомагнитофон топширилди.

Иккинчи ўринга тошкентлик толиба Наргиза Маҳкамова ҳамда ўн олти ёшли мактаб ўқувчиси Нодирабегим Баҳромовалар муносиб, деб топилдилар ҳамда саёҳат йўлланмалари билан тақдирландилар. Толибалар Саодат Маҳаматиллаева, Умида Ҳасановаларга учинчи ўрин насиб қилган ҳолда совғалар билан мукофотландилар.

Шунингдек шартлар орасида таниқли санъаткорлар ва ижрочи ёшларнинг, севимли шоирларимизнинг чиқишлари мазкур тадбирга кўтаринки руҳ бағишлади.

«Сабъаи сайёр»га қиёс қилинган «Етти сайёра — етти гўзал» қизлар фестиваль — танловининг юқори савияда ўтишида ташкилотчилар — «Саодат» маданий-ижтимоий тадбирлар ва ташаббуслар кўнгилочар дам олиш маркази ҳамда «Агропромсервис» уюшмасининг хизматлари кўп бўлди.

Г. МИРОДИЛОВА.

Суратларда: танлов иштирокчилари.

Сураткаш В. ТУРАЕВ.

«ТАЪЗИМ СИЗГА, БОБОДЕҲҚОН!»

Тошкентдаги Ленин комсомоли номли марказий маданият ва истироҳат боғида юқоридаги мавзуда катта учрашув — сайил ўтказилди. Унда қишлоқ хўжалик вазирлиги раҳбарлари, олимлар, қишлоқ хўжалиги илғорлари, таниқли шоирлар, хонанда ва созандалар иштирок этдилар. Ўзбекистон радиоси қишлоқ хўжалик эшиттиришлари бош муҳарририяти, боғ маъмурияти ташаббуси билан ўтказилган бу тадбирда Тошкент вилоятининг жамоа ва шўро хўжаликлари, Тошкент шаҳар агросаноат бирлашмаси ўз маҳсулотларини намойиш қилдилар ва савдо ярмаркалари уюштирдилар.

— Бугунги сайилга хўжалигимизда етиштириладиган барча маҳсулотлардан олиб келганмиз,— дейди Тошкент район Охунбобоев номли шўро хўжалиги сотувчиси Суннат Мўминов.— Биз билан биргаликда районимиздан Ленин, Навоий номли жамоа хўжаликлари ҳам келишган. Бугун одамларга яхши хизмат кўрсата олсак, улар биздан хурсанд бўлиб кетсалар бизга бошқа ҳеч нарса керак эмас.

Харидорлар ҳақиқатан шу куни қилган харидларидан мамнун бўлдилар. Бу деҳқонлар, дала меҳнаткашлари ишига берилган юқори баҳодир.

Ш. ҲИКМАТОВА.

САНЪАТ МАКТАБЛАРИ

ВИЛОЯТИМИЗДАГИ 29 та мусиқа мактабида 13 минг нафар ўқувчи шуғулланмоқда. Улар зиёлилар, ишчи, деҳқон ва бошқа касб эгаларининг фарзандларидир. Оржоникидзе, Коммунистик районлари ҳамда Янгиобод шаҳридаги билим ўчоқлари ёш авлодни гўзаллик руҳида тарбиялашда анча тажриба орттириб, санъат мактабларига айлантирилди.

Шу йилнинг ўзида Нуробод ва Оҳангарон шаҳарларида янги илмгоҳлар қуриб фойдаланишга топширилди. Моддий базанинг йил сайин мустаҳкамланиб бориши эса ўқувчилар қабул қилиш сонини кўпайтиришга имкон берди. Бу йил мактаблар мусиқага чин ихлос қўйган 1200 нафар ўқувчини ўз қучоқларига олдилар.

С. ҲАСАНОВ.

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

ИБРАТЛИ ҲИКОЯЛАР

ХЎРОЗ ВА АРСЛОН

САҲАРДА уйғонган ҳайвонлар шоҳи маза қилиб керишдида, тўғри дарёг қараб йўналди. Одати бўйича, соҳилга тўпланиб, сувни лойқатадиган ҳар хил майда жониворларга ўзининг келаётганини билдириб қўйиш учун қаттиқ ўкирди.

У ғайриодатий шовқинни эшитиб, тўхтаб қолди. Қайрилиб қараб, арслон тўппа-тўғри устига бостириб келаётган қутурган отни кўрди, унинг орқасида бўмбўш арава тарақлаб, оламни бузгудек бўларди.

Арслон бир сакраб яқиндаги бутазорга яширинди ва қўрқувдан кўзларини юмиб олди. У умрида бунчалар шовқин-сурон кўтарган жонзотни кўрмаган эди.

Бутазорда нафасини ростлаб, сал ўзига келган арслон ўт-ўланлар орасидан чиқиб, эҳтиёткорлик билан одимлаганча сув ичгани йўл олди.

Бир неча қадам босгунча бўлмай, унинг қулоқлари ўткир қичқириқдан батанг бўлди. Яқин орада товуши ўткир хўроз юрарди. Арслон қоққан қозиқдек тек қотди, аъзойи бадани қўрққанидан жимирлаб кетди. Хўроз эса худди уни масхара қилаётгандек бор овози билан қичқирарди, қипқизил тожини диккайтириб бир доира бўйлаб мардона юрарди.

Ўсиқ ўтлар орасидан арслонга фақатгина унинг қипқизил тожи кўринар ва «қу-қу-қу» деган товуш эшитиларди. Қўрқувдан ўзини йўқотган, ташналигини ҳам унутган арслон ўзини қуюқ ўрмонзорга урди.

Мана, ҳар бир қадамда кутилмаган даҳшатлар рўй берса, ҳамма нарсани остин-устун қилса, арслоннинг ҳам бахтсиз кунлари бўлар экан.

ЖАНЖАЛ

— КАПТАРЧАЛАР қандай куйлашяпти! Қараб кўзларинг қувнайди! — деди бир куни ҳовлидаги қўриқчи ит каптархонадан кўзини олмай, — Қушчалар аҳил, иноқ, яшашяпти, мушук билан бизга ўхшамайди.

— Жуда қушларга ортиқча баҳо берма, муҳтарам зот, — деди баланд деворда ўтирган мушук, — Яхшиси товуқхонада нималар бўлаётганига қулоқ сол.

У ердан қаттиқ қоқолаш ва тапир-тупир овозлари эшитиларди.

Зум ўтмай у ердан ҳовлига қари, патлари дабдала хўроз отилиб чиқди ва ўзидан қонли из қолдириб, бир четга қараб кетди. Товуқхонадан ғолибона қуқулаш эшитилди.

— Яна икки хўроз келишолмабди-да, — давом этди билимдон мушук, — Улардан бири жўжа эканлигида, товуқхонада осойишталик ҳукмрон эди. Сал бўйи чўзилиб қолувдики, қип-қизил жанжалкаш ва урушқоққа айланди.

Мушук ҳақ эди. Икки хўроз бир товуқхонага сиғмайди — уларнинг феъллари шунақа.

САМАНДАР

ДЕҲҚОННИНГ уйига ўт тушиши билан бутун жониворлар ҳовлидан қочиб қолишди.

Қўрқиб кетган товуқлар, ғозлар, каптарлар, қуёнлар қўю отлардан тортиб узоқдан ёнғинга қараб туришарди. Шамолда гуриллаётган аланганинг қайноқ тиллари кўҳна қуруқ ходаларни очиқлик билан ямларди. Том ҳам қулаб тушди, ёнғин чиққан жой узра учқунлар устуни осмонга кўтарилди.

Бирдан буталар орасидан самандар ўрмалаб чиқди. У ўзининг калта панжаларида бир фурсат атрофни кузатиб турди ва оловнинг нақ ўртасига кириб кетди.

Ёнғинни кузатиб турганлар кутилмаган бу ҳолдан даҳшатга тушиб қичқириб юборишди ва ортга чекинишди.

— Ҳайрон бўлманглар!— уларни тинчлантирди хўроз,— Ўт самандар учун — ўз уйидек гап, ҳамма ери куйса ҳам ҳеч қанақа оғриқ сезмайди.

— Барибир бечора куйиб кетади-ку! — ғўлдиради қўрқа-писа ғоз.

— Оловда у қиёфасини ўзгартиради, — жавоб берди хўроз, — бундай қисмат фақат унга берилган. Алангада унинг териси янада пишиқ, нафисроқ бўлади, самандар оловдан яшариб, янгиланиб чиқади.

Хўроз чуқур хўрсиниб, қўшиб қўйди:

— Биз оловга тушсак, қип-қизил гўштга айланамиз!

Русчадан Темур УБАЙДУЛЛО таржималари.

МАЛЛАНИЁЗ

ФЕЛЬЕТОН

ЎН ЧОҒЛИ сўқим боқиладиган оғилхонадек маҳалла чойхонаси. Увада шолчаларнинг чирки кетингизга ширачдай ёпишувчан, шифтларидаги ўргимчак тўрларидан эшик ҳар очилиб-ёпилганда гард тўкилиб турадиган, деразалари олис қишлоқлар ҳаммомларининг тепа туйнукларидай хира бу чойхона бугун гавжум, вағир-вуғур шифтни тешгудай. Нега дейсизми? Э, ҳали хабарингиз йўқми, маҳалла раиси Малланиёз акамиз ҳисобот берадилар-ку! Одамлар шунга тўпланишган-да. Ў-ў, ана ўзлари келаяптилар! Ҳай-ҳай, туф-туф, кўз тегмасин-а, зап қоринлари бор-да, бўз ерда битган қўзивой тарвуздай таранглигини қаранг-а, жуссаларининг ярмидан кўпроғини эгаллаган-а?

Ғиваккина малла сочлари-ю туёқ тахлит ялпоқ лабларидаги малла муртига ҳамранг костюм кийган Малланиёз рақибини маҳв этган боксчидай ғурур билан юқоридаги маймашоқ ёғоч сўрига кўтарилди-да, дарс бошлаш олдидан ўқувчиларини синчковлик билан кўздан кечирадиган муаллим каби ҳаммага бир-бир назар ташлаб чиқди. Сўнг:

— Ўртоқлар,— дея кўрсаткич бармоғини ҳавода дирижёр чўпидай ўйната бошлади,— ўтган якшанбада бўладиган йиллик ҳисоботим, хабарингиз бор, кутилмаганда тумовга чалиниб қолганлигим туфайли бу якшанбага, шу соатга кўчирилганди. Тасаннолар бўлсинки, омадингиз бор экан, мана, ҳузурингизда яна дийдор кўришиб турибман. Бошлайвераймиз?! А-ҳа, яхши, ҳимм, ҳар лаҳза — умрнинг бир бўлаги деб тўғри айтдингиз, яшанг! О, балли, анови отахонимиздайин сиз ҳам жуда топиб гапирдингиз, вақтнинг пўсдумбага чиқиб кетмагани маъқул, раҳмат!

Шундай қилиб, ўртоқлар, партия ва ҳукуматимиз раҳнамолигида маҳалламиз қўмитаси таҳсинга сазовор фаолият кўрсатиб келмоқда. Ана шу фаолият шарофатиданми, маҳалламизда истиқомат қилувчилар бир-бирлари билан бир қориндан талашиб тушган ҳасан-ҳусанлардайин иноқ. Иноқлик бор жойда тўқлик, маъмурлик бола очади деганларидайин, қайси ҳовлига қай вақт мўраламанг, қозонида капгир ўйнаётганини кўрасиз. Кўрасизу қувончингиздан беихтиёр хиргойи қилворганингизни ўзингиз сезмай қоласиз. Ҳа, ўртоқлар, маҳалламиз, кўкракни баланд кўтариб айтаманки, дадил қадамлар билан коммунизм сари олға бормоқда! Масалан, шу йилнинг ўзидаёқ 10 дан ортиқ никоҳ тўйи, 10 га яқин суннат тўйи, аллақанча худойи, куёв чақириқлар бўлиб ўтдики, бундай хушнудлик айёмларида биз, яъни қўмита аъзолари баъзи ғаламислар айтганидайин аммамнинг бузоғи бўлиб ўтирмадик, ғайратда бўлдик, хизматда бўлдик. Шахсан ўзим, «эҳ-ҳе, қай бирини айтайин, кўчадагилар у ёқда турсин, ҳатто ўз уйимда жуфти ҳалолим билан ҳам ҳоли гаплашувга фурсат тополмаган кезларим бўлди. Ахир, маҳалла иши, маҳалла юмуши осон дейсизми?! Тўғрисини айтганда, жуда оғир, лекин жуда шарафли. Коммунист сифатида бу ишнинг, бу юмушнинг ҳақиқатан шарафли эканини сезганим учун ҳам ақалли бир пиёла чойни хотиржам ичолмайман. Масалан, Сайриддин гулчининг ўғил уйлантирувидаги катта базмда давранн ўзим очдим. Давра очув нутққа айланиб кетди. Бу нутқ қарангки, магнитофон тасмасига ёзиб олинибди! Буни мен шу тўйнинг супрақоқдисига чақирилганимда англадим. Қандай қилиб дейсизми? Э-ҳа, шунга ҳам фаҳмингиз етмадими, варанглатиб қўйиб беришдида! Бай-бай, ўзим ҳам гулчининг таърифини чунонам қиёмига етказворган эканманки, эшитганимда нақ Салоҳ қори тиловат қилаётгандайин аъзои таним жимирлаб кетди. Гулчи денг, кўзларида ғил-ғилт ёш қалқиган ҳолда елкамга битта мовут чакмон ташладилар, у юзимдан «чўлп» этиб, бу юзимдан «чўлп» этиб ўпдилар. Иннайкейин дуота қўл очдилар-да, то тирик экансан, маҳаллага ўзинг бошсан, ўзинг отасан, дедилар.

Бу баҳо, бу ишонч, билсангиз, ўртоқлар, коммунистик виждоним билан айтаманки, маҳалламиз шаънига ёзилган шараф ёмғиридир, обрў ёмғиридир! А, лаббай?! И-е, бу нима наъма, анов этакдан аллаким, кимлигини англолмадим, пичинг учириши нимасси?! Ахир мен бу ерга пичинг эшитгани келибманми? Истамаганлар, оёқларини тушовлаб қўйганим йўқ, чиқиб кетишлари мумкин.

Шундай қилиб, ўртоқлар, ўтган ўн бир ярим ой ичида мўлжалдаги режалар тўлиқ амалга оширилди десак лоф қилмаган бўламиз. Тўй, маърака, қўйди-чиқдидан зериканларнинг яраш ошлари... Эҳ-ҳе, бирма-бир санаб чиқишга бир кеча камлик қилади. Хуллас, қаерга бош суқсак кўзни қамаштирарли тўкин дастурхон! Булардан ташқари Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ҳамда меҳнатда ўрнак кўрсатганлар ҳордиқгоҳи бўлмиш мана шу чойхона гувоҳ, деворларга шиорлар ёздирдик, ҳар хонадондан пул йиғиб, дошқозонда ҳалим қилдирдик. Бу ҳалимга узоқ-яқиндан меҳмонлар чорладик. Меҳмонлар оқими тугамай туриб қозоннинг тати кўриниб қолганини, ҳалим еёлмаган ёш болалар тарафидан пазандамиз Икром шилпиқ кесак бўрон қилинганини ҳисобга олмасак, бу хайрли ташаббус бошқалар орасида бизнинг маҳалламиз анча илғор эканини намойиш этди. Шунинг учун ҳам қишлоқ советимиз оқсоқоли, ҳаммамизга ардоқли Бўрихўжаев ўз мажлисларидан бирида бизни бу улкан ютуқ билан чин қалбдан қутладилар. Қутлов оғзаки бўлса-да, биз уни давлат муҳри босилган фахрий ёрлиқ ўрнида кўрамиз. Яшасин маҳалламиз!

Шундай қилиб, ўртоқлар, бобокалонлар айтганидайин, ҳар нарсанинг ози ширин, ҳисобот тамом.

Ў-ў, тинчланинг, отбозор қилвордингиз-ку! А, савол бор, дейсизми?! Беринг! Ҳимм, шундоқми, жарга яқин муюлишдаги сув крани-я? Ёрилганига икки ҳафтача бўлдими-а, кўча юзи ўрдак сузар денг? Начора, ажали етса одам ўлади. Уста чақиртиринглар, тузаттиринглар, вассалом! Эшитаман, яна кимда савол бор? А?! Ҳимм, бўлса бордир. Қаерда уйилган бўлса, ўша ернинг ўзида ёқворши керак. Ахлат балосига қарши курашнинг энг қулай йўли шу! А?! Ҳимм, тўғри, тутуни аччиқ, нафасни қисади, кўзни ачитади. Лекин биз, инсонлар пўлатдайин чидамлимиз. Чидашимиз керак! Домлалар, иродали бўлинг, дейишади. Ҳа, ўртоқлар, иродали бўлайлик!

Гоҳ чўғдай қизариб, гоҳ сутдай ёришиб турган электр лампаси шу пайт бирдан ўчиб қолса бўладими. Зимистон чўкди, қийқириқ авжига минди. Қашқир оралаган қўйлар тўдасидай жами тирик жон ташқарига талпинди. Уларнинг ўта соддаликларидан, яхшию ёмонга кайфга ғарқ бангидай бепарволикларидан хурсанд Малланиёз, билмадим, қоронғуликдан кўзи тиндими, кимнингдир тиззасита бехос қоқилиб кетди-да, гарданига Алпомиш мушти тушгандай пастга мункиди. Ким билсин, балки боши ёрилгандир, балки қаншари қашқа бўлгандир, буёғини келгуси учрашувда сўйлаб бераман, азиз муштарийлар.

Ямин ҚУРБОН.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Тошкент вилояти тайёрлов ва ширкат савдоси бошқармасига («Ташоблкоопзаготторг») қарашли

НОҲИЯ ВА ШАҲАР ТАЙЁРЛОВ ВА ШИРКАТ САВДОСИ БОШҚАРМАЛАРИ

АҲОЛИДАН

Тирик вазнда йирик шохли қорамол, қўй ва чўчқани шартнома асосида харид қилиб олади ва уларнинг эвазига енгил автомашина, телевизор, холодильник, кир ювиш машинаси ва тикув машинасини БЕРАДИ

ХАРИД НАРХЛАРИ ҚУЙИДАГИЧА:

(тирик вазнда 1 кг. га)
Йирик шохли қорамол — 4 сўм 90 т.
Майда мол (қўй) — 4 сўм 20 т.
Чўчқа — 3 сўм 85 т.

Машина ва юқоридаги қайд этилган маданий моллар 1991 йил давомида берилади.

БЕРИШ ТАРТИБИ ҚУЙИДАГИЧА:

(тирик вазнда):
«Жигули»-ВАЗ-21063 учун — 12 тонна;
«Москвич-412» учун — 8 тонна;
«Запорожец» учун — 4 тонна.
Телевизор учун — 400 кг.
Холодильник учун— 200 кг.
Тикув машинаси учун — 160 кг.
Кир ювиш машинаси учун — 50 кг.

«ҚИЗИЛ ТОНГ» ТИКУВЧИЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БАЗАСИДАГИ

48-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

аёллар, эркаклар ва болаларнинг устки кийимларини тикиш бўйича моҳир чевар бўлиб етишиш истагида бўлган 9—11-синф битирувчиларини

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

9-синфларни битирганлар 1—3 йил ўқийдилар ҳамда бепул овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар. Бир йиллик таълим дастури бўйича ўқийдиганлар касбий маълумот ҳамда тикувчи малакасини эгаллайдилар ва Тошкент «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси база корхонасига ишга юбориладилар. 3 йил ўқийдиганлар касбий ва тўлиқ ўрта маълумот оладилар.

Билим юртини имтиёзли битирган ўқувчиларнинг 10 фоизи олий ўқув юртлари ва техникумларга ўқишга кириш учун йўлланма оладилар.

11-синфни битирганлар 6 ой ўқийдилар ва ойига 39 сўмдан 60 сўмгача стипендия оладилар.

Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида барча ўқувчиларга иш ҳақининг 50 фоизи берилади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юрти ўқувчилари «Қизил тонг» фабрикаси ҳудудида жойлашган маиший ва тиббий хизматлар, профилакторий, саноат моллари ва озиқ-овқат дўконларидан фойдаланишлари мумкин.

Билим юрти қошида ўқувчилар «Модалар театри» ва И. Ганди номидаги Тикувчилар маданият саройи базасидаги ҳар хил ижодий, спорт тўгараклари ишлаб турибди.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома, тиббий маълумотнома, турар жойидан ва ота-онасининг иш жойидан маълумотномалар, 3×4 см катталикдаги 4 та фотосурат.

Билим юрти манзили: 700061, Тошкент шаҳри, Чехов кўчаси, 5«а» уй (1, 2, 3, 9, 24, 26-трамвайлар; 1, 5, 8, 17, 20-троллейбуслар; 2, 3, 25, 60, 71, 80-автобусларнинг «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси» бекати).

Ўзбекистон ССР халқ таълими вазирлиги

Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси

2-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти ўрта маълумотли фотонабор электрон қурилмаларида ишловчи оператор, мусаҳҳиҳ-ҳарф терувчи, офсет босма матбаачилари, линотипчи, ҳарф терувчи, матбаачи ва муқовачиларни тайёрлайди.

Билим юртига 9—11-синфни тамомлаган 15—18 ёшдаги ўғил ва қиз болалар қабул қилинади.

9-синф маълумотига эга бўлганлар уч йил, тажриба гуруҳларига қабул қилинганлар 2 йил ўқишади ва тўлиқ ўрта маълумот ва касб олганликлари тўғрисида ҳужжат оладилар. Билим юртига қабул қилинганлар бепул кийим-бош ва 3 маҳал иссиқ овқат билан таъминланадилар.

11-синфни битирганлар учун ўқиш муддати 10 ой бўлиб, стипендия билан таъминланадилар. Билим юрти ўзининг устахонасига эга. Ишлаб чиқариш таълими даврида ўқувчиларга иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

Билим юртини имтиёзли диплом билан тамомлаганлар Москва ва Львов полиграфия олий билимгоҳларига, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат олий билимгоҳининг полиграфия бўлимига ўқишга юбориладилар.

Билим юртини уч баҳоларсиз тугатганлар имтиҳонсиз Тошкент матбаа техникумига қабул қилинадилар.

ЎҚИШ МУДДАТИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА КИРАДИ.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Зарурий ҳолларда ётоқхонадан жой берилади.
Ўқиш — 1 сентябрда бошланади.

Қуйидаги ҳужжатлар топширилади: билим юрти директори номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақида гувоҳнома (асли), 6 дона фотосурат (3х4 см.).

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Чилонзор район, Нурхон кўчаси, 21-уй (метронинг «СССР 50 йиллиги» бекати).

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Индекс: 64672. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма № 5695. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 17.30.